

Μέτρα της ΕΕ για
την αντιμετώπιση
του προβλήματος
των πλαστικών
αποβλήτων

Περιεχόμενα

	Σημείο
Σύνοψη	I-IV
Εισαγωγή	01-11
Βασικό υλικό	01-02
Ένα διαρκώς εντεινόμενο πρόβλημα αποβλήτων	03-04
Η αντίδραση πολιτικής της Επιτροπής	05-07
Ανάκτηση ενέργειας: μεταξύ υγειονομικής ταφής και ανακύκλωσης	08-11
Εμβέλεια και τρόπος προσέγγισης της επισκόπησης	12-14
Επισκόπηση των δράσεων και των πολιτικών της ΕΕ ανά τομέα	15-25
Πολιτικές της ΕΕ για τις πλαστικές ύλες σε βασικούς τομείς	15-25
Απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών	26-73
Σχεδιασμός συσκευασιών	27-31
Βασικές απαιτήσεις που θεωρούνται ανεφάρμοστες στην πράξη	27-29
Η Συμμαχία για την Ανακύκλωση των Πλαστικών μπορεί να στηρίξει τις προσπάθειες της ΕΕ	30-31
Προγράμματα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού	32-42
Ευρεία χρήση των προγραμμάτων διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού για τις συσκευασίες στην ΕΕ, αλλά μεγάλες διαφορές ως προς τον βαθμό της αποτελεσματικότητας	33-34
Τα καθεστώτα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού προωθούν ελαφρύτερες τις συσκευασίες αλλά όχι την ανακυκλωσιμότητά τους	35-36
Σκοπός των νέων κανόνων της ΕΕ είναι η εναρμόνιση και η ενίσχυση των συστημάτων ΔΕΠ	37-38
Τα συστήματα ανταποδοτικής ανακύκλωσης μπορούν να υποστηρίξουν περισσότερο φιλόδοξους στόχους ανακύκλωσης για τις πλαστικές φιάλες, αλλά συνεπάγονται κόστος	39-42
Υποβολή στοιχείων, δεδομένα και επίτευξη των τιμών-στόχου	43-48

Η εφαρμογή των νομικών απαιτήσεων θεωρείται ικανοποιητική	43
Μεγάλες οι διαφορές και το περιθώριο σφάλματος στα στοιχεία που υποβάλλουν τα κράτη μέλη	44-46
Με τις επικαιροποιήσεις της νομοθεσίας θα διορθωθούν προς τα κάτω τα αναφερόμενα ποσοστά ανακύκλωσης	47-48
Η χρηματοδότηση της ΕΕ για απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών: υποδομές και επιλογές επεξεργασίας	49-54
Η ΕΕ χρηματοδοτεί υποδομές διαχείρισης αποβλήτων μέσω των μέσων της πολιτικής για τη συνοχή	49-50
Το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» θα μπορούσε να βελτιώσει τον σχεδιασμό και την ανακυκλωσιμότητα των πλαστικών	51-52
Το πρόγραμμα LIFE χρηματοδοτεί τρόπους διαχείρισης των πλαστικών αποβλήτων	53-54
Αποστολές εκτός ΕΕ απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών	55-66
Οι προϋποθέσεις για την αποστολή πλαστικών αποβλήτων στο εξωτερικό θα καταστούν αυστηρότερες	55-56
Οι εξαγωγές πλαστικών αποβλήτων και των πλαστικών απορριμμάτων συσκευασίας μειώνονται	57-58
Τα εκτός ΕΕ αποστελλόμενα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών αντιστοιχούν στο ένα τρίτο του καταγεγραμμένου ποσοστού ανακύκλωσης στην ΕΕ	59-61
Με την απαγόρευση εισαγωγής πλαστικών αποβλήτων στην Κίνα έγιναν αλλαγές στους προορισμούς των εξαγωγών των κρατών μελών της ΕΕ	62-66
Παράνομη διακίνηση απορριμμάτων από πλαστικές συσκευασίες: περιβαλλοντικό έγκλημα	67-73
Η παράνομη διάθεση πλαστικών αποβλήτων αποτελεί σοβαρό και σύνθετο έγκλημα	68-69
Τα πλαστικά απόβλητα είναι ένα από τα κύρια εμπορεύματα που μεταφέρονται παράνομα	70-71
Το νομικό πλαίσιο της ΕΕ για την αντιμετώπιση του εγκλήματος που σχετίζεται με τα απόβλητα χαρακτηρίζεται από ελλείψεις	72-73
Επισκόπηση των ευκαιριών, των διαφορών, των προκλήσεων και των κινδύνων	74-80

Ακρωνύμια και συντομογραφίες

Γλωσσάριο

Κλιμάκιο του ΕΕΣ

Σύνοψη

I Τον Ιανουάριο του 2018, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε **στρατηγική για τις πλαστικές ύλες** στο πλαίσιο, αφενός, της μετάβασης προς μια περισσότερο κυκλική οικονομία και, αφετέρου, της συμβολής στην επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Η εν λόγω στρατηγική της ΕΕ προτείνει μέτρα που αποσκοπούν στη βελτίωση της ανακυκλωσιμότητας, της συλλογής, της διαλογής, της ανακύκλωσης και του ανακυκλωμένου περιεχομένου των πλαστικών προϊόντων. Κατά την επικαιροποίηση της οδηγίας για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας που πραγματοποιήθηκε το 2018, εγκρίθηκαν νέοι στόχοι ανακύκλωσης των πλαστικών συσκευασιών για το 2025 (50 %) και το 2030 (55 %). Η επίτευξη αυτών των στόχων θα συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για την κυκλική οικονομία. Οι νέοι αυστηρότεροι κανόνες υποβολής στοιχείων ενδέχεται να οδηγήσουν σε μείωση του μέσου ποσοστού ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών που αναφέρει η ΕΕ. Πηγές του κλάδου εκτιμούν ότι αυτό θα μπορούσε να σημαίνει μείωση από το τρέχον ποσοστό του 41 % σε ποσοστό μόλις 32-29 %.

II Δεδομένης της πρόσφατης έγκρισης της στρατηγικής, δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθεί, επί του παρόντος, ο αντίκτυπός της. Ως εκ τούτου, εξετάσαμε τις δράσεις της ΕΕ για την αντιμετώπιση του προβλήματος των πλαστικών αποβλήτων, με ιδιαίτερη έμφαση στα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών. Εστιάσαμε τις εργασίες μας στο συγκεκριμένο ζήτημα, επειδή τα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των πλαστικών αποβλήτων (61 %). Το παρόν έγγραφο δεν αποτελεί έκθεση ελέγχου, αλλά επισκόπηση βασισμένη, κατά κύριο λόγο, σε δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες ή υλικό που συγκεντρώθηκε ειδικώς για τον σκοπό αυτό.

III Στην επισκόπησης μας εστιάζουμε στα εξής:

- o στον σχεδιασμό των συσκευασιών, ο οποίος είναι ζωτικής σημασίας για την ανακυκλωσιμότητα των πλαστικών συσκευασιών·
- o στα συστήματα διευρυμένης ευθύνης παραγωγού, τα οποία παρέχουν το κανονιστικό και χρηματοδοτικό πλαίσιο για τη διαχείριση των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών·
- o στην υποβολή στοιχείων σχετικά με την ανακύκλωση, η αξιοπιστία των οποίων είναι ουσιώδους σημασίας για τη μέτρηση της προόδου της ΕΕ προς την επίτευξη

των στόχων της ως προς την ανακύκλωση των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών·

- ο στις μεταφορές απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών σε τρίτες χώρες, οι οποίες αντιστοιχούν στο ένα τρίτο του ποσοστού ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών που αναφέρει η ΕΕ·
- ο στην παράνομη διακίνηση αποβλήτων, η οποία αποτελεί έναν τομέα εγκληματικότητας με πολλές προκλήσεις και με αντίκτυπο στη διαχείριση των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών.

IV Παρουσιάζουμε τα πλαίσια της ΕΕ για τη διαχείριση των πλαστικών αποβλήτων στους τομείς της αυτοκινητοβιομηχανίας, των ηλεκτρονικών, της γεωργίας και των κατασκευών, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν από κοινού το 22 % των πλαστικών αποβλήτων που παράγονται στην ΕΕ. Εξετάζουμε επίσης τα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ που είναι διαθέσιμα για τη στήριξη των προσπάθειών των κρατών μελών ώστε να βελτιώσουν τη διαχείριση των πλαστικών αποβλήτων. Η νέα νομοθεσία και οι νέοι στόχοι για τα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών αποτελούν ένδειξη της δέσμευσης τόσο της ΕΕ όσο και των κρατών μελών να διαθέσουν, ενίοτε σημαντικούς, πόρους για την αντιμετώπιση της πρόκλησης των πλαστικών αποβλήτων. Η στρατηγική είναι ένα σχετικά πρόσφατο έγγραφο και οι φιλοδοξίες της δεν έχουν ακόμη μετουσιωθεί σε δράσεις σε ορισμένους τομείς. Επισημαίνουμε ορισμένα από τα κενά, τους κινδύνους, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της προσέγγισης που έχει υιοθετήσει η ΕΕ για την αντιμετώπιση των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών, περιλαμβανομένων ιδίως της ευκαιρίας για την ΕΕ να εξασφαλίσει το πλεονέκτημα του πρωτοπόρου με την ανάπτυξη λύσεων κυκλικής οικονομίας για τις πλαστικές συσκευασίες, αλλά και του κινδύνου ορισμένα κράτη μέλη να μην επιτύχουν τους νέους στόχους.

Εισαγωγή

Βασικό υλικό

01 Τα **πλαστικά** αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο της σύγχρονης οικονομίας, με αναρίθμητες εφαρμογές για τη βιομηχανία και τους καταναλωτές. Πρόκειται για φθηνό, ευέλικτο, ελαφρύ, ανθεκτικό και ευρέως χρησιμοποιούμενο υλικό σε βασικούς τομείς όπως οι συσκευασίες, η γεωργία, οι κατασκευές, η αυτοκινητοβιομηχανία και οι ηλεκτρικές συσκευές. Η παγκόσμια παραγωγή πλαστικών αυξήθηκε ραγδαία, από 1,5 εκατομμύρια τόνους το 1950 σε 322 εκατομμύρια τόνους το 2015¹. Το ήμισυ των συνολικών πλαστικών στον κόσμο έχουν παραχθεί από το 2005 και μετά². Η ζήτηση για πλαστικές ύλες έχει υπερβεί όλα τα άλλα χύδην υλικά (όπως ο χάλυβας, το αλουμίνιο ή το τσιμέντο), και έχει σχεδόν διπλασιαστεί από το 2000. Οι αναπτυσσόμενες οικονομίες χρησιμοποιούν σήμερα κατά κεφαλήν 20 φορές λιγότερα πλαστικά από ό,τι οι προηγμένες οικονομίες. Η κατανάλωσή τους είναι πιθανό να αυξηθεί παράλληλα με την ανάπτυξή τους.

02 Οι συσκευασίες (π.χ. δοχεία γιαουρτιού, φιάλες νερού, προστατευτικές συσκευασίες για φρούτα) αποτελούν την κυριότερη χρήση πλαστικού στην ΕΕ. Αντιστοιχούν περίπου στο 40 % της παραγωγής πλαστικών υλών³ και παράγουν το 61 % των συνολικών πλαστικών αποβλήτων. Ο ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός, οι κατασκευές, η αυτοκινητοβιομηχανία και η γεωργία είναι οι επόμενοι μεγαλύτεροι παραγωγοί πλαστικών αποβλήτων (βλέπε [γράφημα 1](#)). Οι πλαστικές συσκευασίες είναι επίσης το είδος συσκευασίας με το χαμηλότερο αναφερόμενο ποσοστό ανακύκλωσης στην ΕΕ (42 %) σε σύγκριση με άλλα υλικά. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στοιχεία, τα μέταλλα (76 %), το χαρτί και το χαρτόνι (83 %), καθώς και οι γυάλινες συσκευασίες (73 %), επιδεικνύουν συνολικά σημαντικά υψηλότερα ποσοστά ανακύκλωσης⁴.

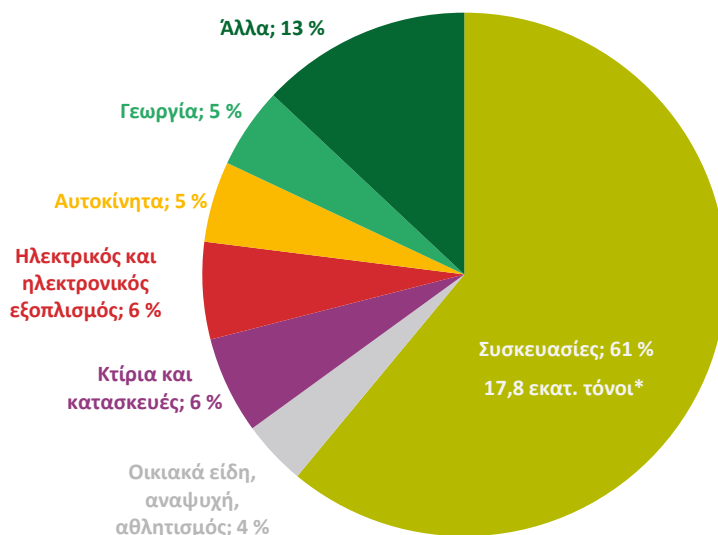
¹ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: «Πλαστικά απόβλητα και ανακύκλωση στην ΕΕ: γεγονότα και αριθμητικά στοιχεία», 19 Δεκεμβρίου 2018.

² Roland Geyer, Jenna R. Jambeck, and Kara Lavender Law (2017), «Production, use, and fate of all plastics ever made», Science Advances, 19 Ιουλίου 2017.

³ PlasticsEurope: «Plastics – the facts 2019», 14 Οκτωβρίου 2019.

⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει το έγγραφο με τίτλο «A European Strategy for Plastics in a Circular Economy», SWD(2018) 16 final.

Γράφημα 1 – Παραγωγή πλαστικών αποβλήτων ανά τομέα το 2018

* Σύνολο πλαστικών αποβλήτων στο μετακαταναλωτικό στάδιο που συνελέγησαν μέσω σχετικών ροών- 29,1 εκατ. τόνοι

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των στοιχείων που αναφέρονται στο έγγραφο «A circular economy for plastics – A European Overview», PlasticsEurope, 2019.

Ένα διαρκώς εντεινόμενο πρόβλημα αποβλήτων

03 Η δημιουργία απορριμμάτων και η διαρροή πλαστικών στο περιβάλλον βλάπτουν τα χερσαία και θαλάσσια οικοσυστήματα. Κάθε χρόνο καταλήγουν στους ωκεανούς από 4,8 έως 12,7 εκατομμύρια τόνοι πλαστικών αποβλήτων⁵. Τα ποσοστά των χερσαίων και των θαλάσσιων πλαστικών απορριμμάτων διαφέρουν μεταξύ περιφερειών. Σύμφωνα με μια πρόσφατη μελέτη, τα δίκτυα αλιείας αποτελούν έως και το 46 % της τεράστιας μάζας απορριμμάτων στον Ειρηνικό Ωκεανό⁶. Στην Ευρώπη, περίπου το 85 % των θαλάσσιων απορριμμάτων στις παραλίες είναι πλαστικά. Περίπου το 43 % αυτών των απορριμμάτων είναι πλαστικά μίας χρήσης και το 27 % αλιευτικά εργαλεία⁷.

⁵ Jenna R. Jambek et al., «Plastic waste inputs from land into the ocean», Science, τόμος 347, Φεβρουάριος 2015.

⁶ L. Lebreton et al., «Evidence that the Great Pacific Garbage Patch is rapidly accumulating plastic», Sci Rep 8, 22 Μαρτίου 2018.

⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: πρόταση οδηγίας σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον, COM(2018) 340 final.

Φωτογραφία 1 – Ocean Plastics Lab: έκθεση πλαστικών αποβλήτων προερχόμενων από τους ωκεανούς

Πηγή: Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

04 Το 2015 περίπου το 55 % των πλαστικών αποβλήτων παγκοσμίως εξακολουθούσαν να καταλήγουν σε χώρους υγειονομικής ταφής ή να απορρίπτονται στη φύση⁸. Στην ΕΕ, η διάθεση των περισσότερων πλαστικών αποβλήτων γίνεται μέσω της υγειονομικής ταφής και της αποτέφρωσης με ανάκτηση ενέργειας (βλέπε [γράφημα 2](#)).

⁸ Hannah Ritchie and Max Roser: «[Plastic Pollution](#)», Our World in Data, Σεπτέμβριος 2018.

Γράφημα 2 – Τρόποι επεξεργασίας των πλαστικών αποβλήτων στην ΕΕ το 2018

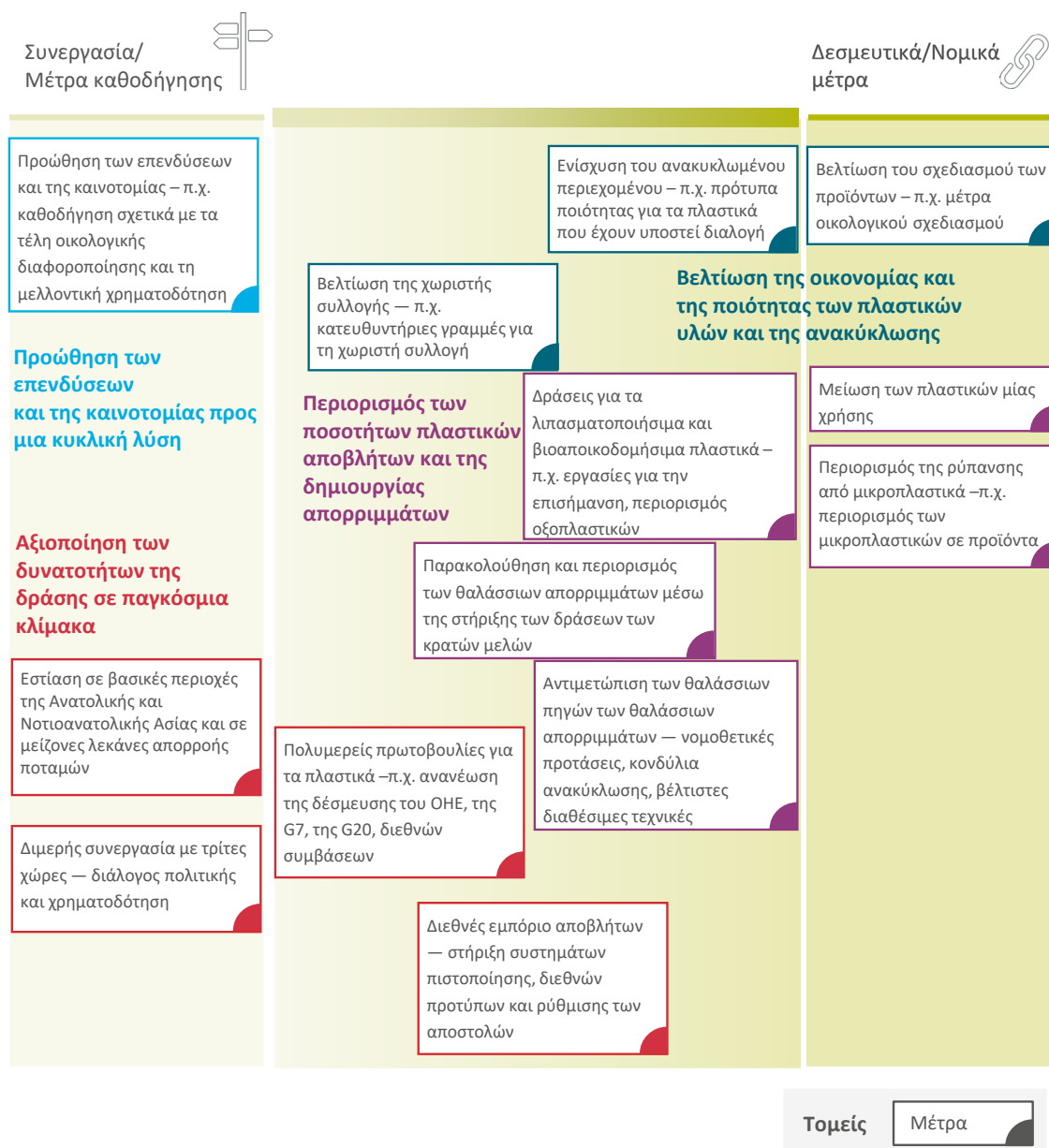
Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων του εγγράφου με τίτλο «Plastics – the Facts 2019», PlasticsEurope.

Η αντίδραση πολιτικής της Επιτροπής

05 Τον Ιανουάριο του 2018, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε **στρατηγική για τις πλαστικές ύλες**⁹, στο πλαίσιο, αφενός, της μετάβασης προς μια περισσότερο κυκλική οικονομία και, αφετέρου, της συμβολής στην επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η Πράσινη Συμφωνία και το νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία αναπτύσσουν περαιτέρω την πολιτική για τις πλαστικές ύλες. Η στρατηγική αποσκοπεί στην αντιμετώπιση όλων των παραγόντων δημιουργίας πλαστικών αποβλήτων, μέσω της νομοθεσίας της ΕΕ, καθώς και εθελοντικών μέτρων και προτύπων. Στη στρατηγική παρατίθενται 39 μέτρα, τα οποία χωρίζονται σε τέσσερις θεματικούς τομείς (βλέπε [γράφημα 3](#)). Ένας από τους βασικούς στόχους της στρατηγικής είναι, έως το 2030, όλες οι πλαστικές συσκευασίες που διατίθενται στην αγορά της ΕΕ να είναι είτε επαναχρησιμοποιούμενες είτε να μπορούν να ανακυκλωθούν με οικονομικά αποδοτικό τρόπο. Η Επιτροπή έχει επίσης ως στόχο να στηρίζει τα κράτη μέλη στην επίτευξη των στόχων ανακύκλωσης των πλαστικών συσκευασιών.

⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: [Στρατηγική του 2018 για τις πλαστικές ύλες](#).

Γράφημα 3 – Κύρια στοιχεία της στρατηγικής της ΕΕ για τις πλαστικές ύλες

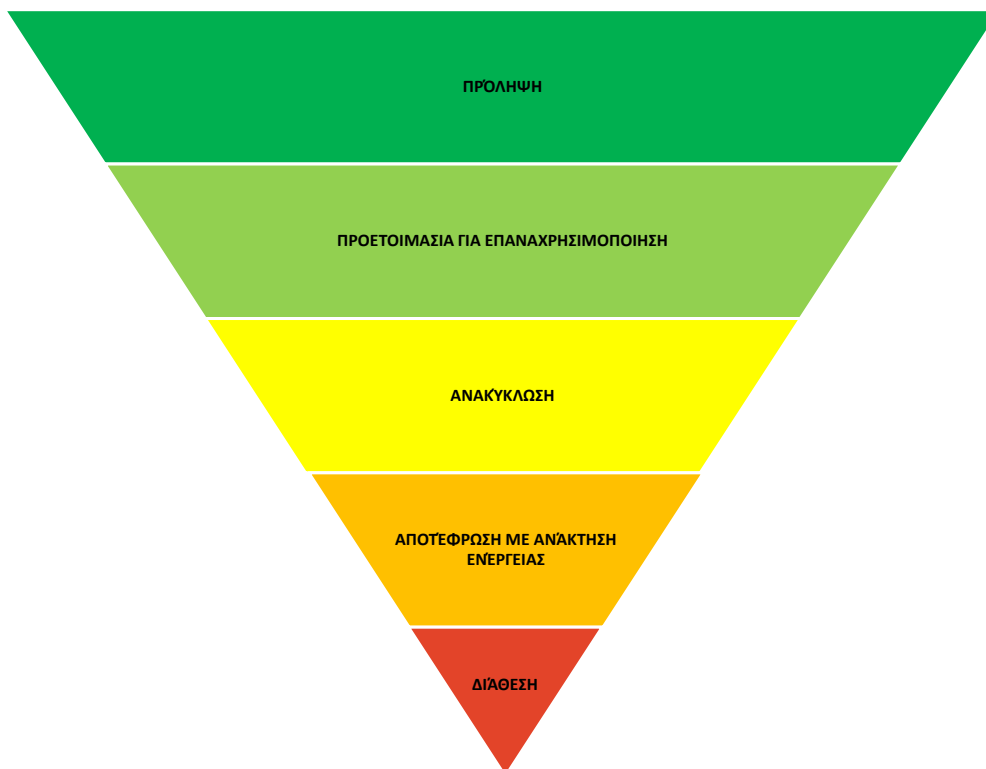

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής από τη στρατηγική του 2018 για τις πλαστικές ύλες. Περιλαμβάνονται ορισμένα μόνο από τα 39 μέτρα της στρατηγικής για τις πλαστικές ύλες.

06 Η στρατηγική της Επιτροπής για τις πλαστικές ύλες αποσκοπεί στην ενίσχυση της εφαρμογής βασικών εννοιών της διαχείρισης αποβλήτων όσον αφορά τα πλαστικά απόβλητα, ήτοι της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει», της «ιεράρχησης των αποβλήτων» και του «αποχαρακτηρισμού των αποβλήτων» (βλέπε [γράφημα 4](#)). Η ΕΕ στηρίζει εδώ και αρκετές δεκαετίες τις προσπάθειες για τη βελτίωση των πρακτικών διαχείρισης των αποβλήτων. Παραδείγματος χάριν, το έκτο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον (2002-2012) αποσκοπούσε στην επίτευξη «σημαντικής μείωσης» του όγκου των παραγόμενων αποβλήτων, ιδίως μέσω μέτρων πρόληψης της παραγωγής

αποβλήτων¹⁰. Αυτό δεν επιτεύχθηκε, αλλά ο στόχος διατηρήθηκε και στο έβδομο σχέδιο δράσης για το περιβάλλον (2014-2020).

Γράφημα 4 – Η ιεράρχηση των αποβλήτων όπως ορίζεται στην οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα του 2008¹¹

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

07 Βασικό μέρος της δράσης της Επιτροπής για τις πλαστικές ύλες ήταν η αναθεώρηση των οδηγιών της ΕΕ για τα απόβλητα, η οποία ολοκληρώθηκε στα τέλη Μαΐου 2018¹². Η τροποποιημένη οδηγία για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας διπλασίασε τον προηγούμενο στόχο ανακύκλωσης των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών από 22,5 % (που αναμενόταν να επιτευχθεί έως το 2008 από τα περισσότερα κράτη μέλη) σε 50 % έως το 2025 και σε 55 % έως το 2030. Τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να επιτύχουν τους στόχους με όποιον τρόπο κρίνουν πρόσφορο. Στον [πίνακα 1](#) παρουσιάζονται οι στόχοι που τέθηκαν στις οδηγίες για τα απόβλητα, ανά είδος αποβλήτων, για το 2025, το 2030 και το 2035. Η εν λόγω οδηγία εισάγει επίσης και άλλα μέτρα για τη διευκόλυνση της επίτευξης των αυξημένων στόχων

¹⁰ Απόφαση 1600/2002/ΕΚ.

¹¹ Η «διάθεση» περιλαμβάνει και την υγειονομική ταφή των αποβλήτων.

¹² Οδηγίες (ΕΕ) 2018/850 περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων, (ΕΕ) 2018/851 για τα απόβλητα και (ΕΕ) 2018/852 για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας.

ανακύκλωσης. Αυτά αφορούν τη χωριστή συλλογή, τη διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού, τα οικονομικά μέσα και τα σχέδια διαχείρισης αποβλήτων.

Πίνακας 1 – Στόχοι ανακύκλωσης και υγειονομικής ταφής, όπως αυτοί ορίζονται στις τρέχουσες οδηγίες της ΕΕ

Είδος αποβλήτων	Νομική βάση	Έως το 2025	Έως το 2030	Έως το 2035
Αστικά απόβλητα που προετοιμάζονται για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση	Οδηγία-πλαίσιο 98/2008/ΕΚ για τα απόβλητα	55 %	60 %	65 %
Υγειονομική ταφή αστικών αποβλήτων	Οδηγία 1999/31/ΕΚ για την υγειονομική ταφή	-	-	Όχι άνω του 10 %
Ανακύκλωση όλων των απορριμμάτων συσκευασίας	Οδηγία 94/62/ΕΚ για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας	65 %	70 %	-
Ανακύκλωση των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών	Οδηγία 94/62/ΕΚ για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας	50 %	55 %	-

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει της επικαιροποίησης των οδηγιών για τα απόβλητα του 2018.

Ανάκτηση ενέργειας: μεταξύ υγειονομικής ταφής και ανακύκλωσης

08 Στο πλαίσιο της ιεράρχησης των επιλογών επεξεργασίας αποβλήτων (βλέπε [γράφημα 4](#)), η αποτέφρωση των πλαστικών αποβλήτων με ανάκτηση ενέργειας έπεται της ανακύκλωσής τους. Στην Ευρώπη, αποτεφρώνουμε, επί του παρόντος, περισσότερα πλαστικά απόβλητα από όσα ανακυκλώνουμε. Για να

επιτευχθούν οι νέοι στόχοι περί ανακύκλωσης των πλαστικών συσκευασιών, πρέπει να αναστρέψουμε αυτή την κατάσταση¹³.

09 Τα πλαστικά προέρχονται, ως επί το πλείστον, από το αργό πετρέλαιο και, κατά την αποτέφρωσή τους, απελευθερώνονται μεγάλες ποσότητες CO₂, καθώς και διάφορες ποσότητες άλλων ουσιών και ρύπων, όπως υποξείδιο του αζώτου και υδράργυρος. Ορισμένες εκπομπές μπορούν να αντισταθμιστούν μέσω της παραγωγής ενέργειας, καθώς μειώνεται η ανάγκη για άλλους τρόπους παραγωγής ενέργειας.

10 Οι πλαστικές ύλες θα μπορούσαν να ανακυκλωθούν χημικώς ή να διατεθούν σε χώρους υγειονομικής ταφής. Η χημική ανακύκλωση (δηλαδή η μετατροπή των αποβλήτων σε χημικές πρώτες ύλες) μπορεί να περιλαμβάνει πολλές διαφορετικές τεχνολογίες. Η επεξεργασία αποβλήτων με τη μέθοδο αυτή δεν αποτελεί ακόμη μια τεχνολογικά εφικτή ή οικονομικά βιώσιμη επιλογή, τη στιγμή που αναμένεται δραματική μείωση της υγειονομικής ταφής.

11 Ως εκ τούτου, η αποτέφρωση μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να αποτελέσει λύση για την αντιμετώπιση των πλαστικών αποβλήτων που περιέχουν τοξικές ουσίες. Η αποτέφρωση μπορεί, ανάλογα με το αποτέλεσμα της ανάλυσης του κύκλου ζωής (ΑΚΖ)¹⁴, να θεωρηθεί βιώσιμη λύση για την επεξεργασία των εν λόγω πλαστικών αποβλήτων¹⁵, εν αναμονή της ανάπτυξης και άλλων τεχνολογικών και κανονιστικών λύσεων.

¹³ ICF/Eunomia: «[Plastics: reuse, recycling and marine litter](#)», Μάιος 2018.

¹⁴ Οδηγία 2008/98/ΕΚ.

¹⁵ ICF/Eunomia, Μάιος 2018.

Εμβέλεια και τρόπος προσέγγισης της επισκόπησης

12 Στην παρούσα επισκόπηση εξετάζεται η προσέγγιση της ΕΕ όσον αφορά το πρόβλημα των χερσαίων πλαστικών αποβλήτων, με έμφαση στα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών. Επισημαίνονται ορισμένα από τα κενά, τους κινδύνους, τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της προσέγγισης που έχει υιοθετηθεί. Εστίασαμε τις εργασίες μας στα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών, επειδή αυτά αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των πλαστικών αποβλήτων (61 %). Τα θαλάσσια απορρίμματα δεν εμπίπτουν στην εμβέλεια της παρούσας επισκόπησης.

13 Το παρόν έγγραφο δεν αποτελεί έκθεση ελέγχου, αλλά επισκόπηση βασισμένη, κατά κύριο λόγο, σε δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες ή σε υλικό που συγκεντρώθηκε ειδικώς για τον σκοπό αυτό. Πραγματοποιήσαμε επισκόπηση και όχι έλεγχο, επειδή η στρατηγική του 2018 για τις πλαστικές ύλες απέχει ακόμη πολύ από την εφαρμογή της, και οι προθεσμίες για την εφαρμογή του επικαιροποιημένου νομοθετικού πλαισίου της ΕΕ (ήτοι των νέων οδηγιών) από τα κράτη μέλη εκτείνονται πέραν του 2021. Ως εκ τούτου, δεν είναι ακόμη δυνατή η αξιολόγηση του αντικτύπου αυτών των πρόσφατων αλλαγών. Η επισκόπηση αυτή είναι, ωστόσο, επίκαιρη, δεδομένου ότι οι μελλοντικές προτεραιότητες δαπανών της ΕΕ δεν έχουν ακόμη καθοριστεί και οι μεταρρυθμίσεις σε σημαντικούς τομείς πολιτικής βρίσκονται ακόμη στο στάδιο της λήψης αποφάσεων. Επιπλέον, η επισκόπησή μας υποβοηθά και συμπληρώνει τον συνεργατικό έλεγχο του EUROSAI για τα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών, ο οποίος άρχισε να διενεργείται το 2020.

14 Πραγματοποιήσαμε συναντήσεις με εκπροσώπους της ΓΔ Περιβάλλοντος, ήτοι της επικεφαλής γενικής διεύθυνσης για το θέμα αυτό, καθώς και με σειρά ενδιαφερόμενων μερών από τη βιομηχανία και την κοινωνία των πολιτών. Εξετάσαμε οδηγίες και κανονισμούς, στρατηγικές, έγγραφα πολιτικής, κατευθυντήριες γραμμές, αξιολογήσεις, εκθέσεις παρακολούθησης και εσωτερικά έγγραφα που μας παρείχε η Επιτροπή, καθώς και εκθέσεις κρατών μελών, διεθνών οργανισμών και μη κυβερνητικών οργανώσεων. Επισκεφθήκαμε την Πορτογαλία και τις Κάτω Χώρες, προκειμένου να διαπιστώσουμε την πρακτική εφαρμογή των σχετικών πολιτικών. Επιλέξαμε τα συγκεκριμένα κράτη μέλη, τα οποία αντιμετωπίζουν σειρά προκλήσεων σχετικά με τη διαχείριση των πλαστικών αποβλήτων που είναι κοινές σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ, προκειμένου να κατανοήσουμε τις διαφορετικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι δημόσιες αρχές όσον αφορά τη βελτίωση της διαχείρισης των πλαστικών αποβλήτων και τις λύσεις που επέλεξαν για την επίλυση του ζητήματος.

Επισκόπηση των δράσεων και των πολιτικών της ΕΕ ανά τομέα

Πολιτικές της ΕΕ για τις πλαστικές ύλες σε βασικούς τομείς

15 Η στρατηγική του 2018 για τις πλαστικές ύλες επιδιώκει να καλύψει όλους τους κύριους τομείς που παράγουν πλαστικά απόβλητα στην ΕΕ. Οι εργασίες για την εφαρμογή της στρατηγικής βρίσκονται σε εξέλιξη. Περιλαμβάνουν αξιολογήσεις και επανεξετάσεις των οδηγιών, καθώς και υποστηρικτικές μελέτες για τον προσδιορισμό επιλογών για την πρόληψη της παραγωγής αποβλήτων, καθώς και για τη βελτίωση της διαχείρισης των πλαστικών αποβλήτων. Το νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία (CEAP) δεσμεύει την Επιτροπή να αναθεωρήσει, τα επόμενα χρόνια, τη νομοθεσία που διέπει τη διαχείριση των αποβλήτων σε βασικούς τομείς παραγωγής πλαστικών αποβλήτων, και συγκεκριμένα στους τομείς των οχημάτων, των δομικών υλικών και των συσκευασιών¹⁶.

16 Ενώ επί του παρόντος υπάρχουν νομικά δεσμευτικοί στόχοι (βλέπε [πίνακα 1](#)) για την ανακύκλωση των πλαστικών συσκευασιών, δεν υπάρχουν παρόμοιοι στόχοι για τα πλαστικά απόβλητα που προέρχονται από τους τομείς της γεωργίας και των κατασκευών. Οι τομείς της αυτοκινητοβιομηχανίας και του ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού διέπονται από χωριστή νομοθεσία¹⁷ όσον αφορά τη διαχείριση των αποβλήτων που παράγουν, ωστόσο δεν θέτουν συγκεκριμένους στόχους ανακύκλωσης για τις πλαστικές ύλες.

Γεωργία

17 Η χρήση πλαστικών υλών στη γεωργία («γεωργικά πλαστικά») αυξάνεται. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, το 2017 χρησιμοποιήθηκαν στον γεωργικό τομέα της ΕΕ 1,7 εκατομμύρια τόνοι πλαστικών¹⁸. Οι κύριες εφαρμογές των γεωργικών πλαστικών είναι, κατά φθίνουσα σειρά, οι μεμβράνες ενσίρωσης, τα θερμοκήπια και οι

¹⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής: «Ένα νέο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία – Για μια πιο καθαρή και πιο ανταγωνιστική Ευρώπη», COM(2020) 98 final.

¹⁷ Οδηγία 2012/19/ΕΕ για τα απόβλητα ειδών ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ) και οδηγία 2000/53/ΕΚ για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους.

¹⁸ PlasticsEurope: «Plastics – the Facts 2018».

σήραγγες, οι μεμβράνες εδαφοκάλυψης, οι σωλήνες άρδευσης, τα δίκτυα και οι σπάγκοι. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του κλάδου των πλαστικών, το 2014 το 28 % των συλλεγόμενων γεωργικών πλαστικών αποβλήτων ανακυκλωνόταν, το 30 % διοχετευόταν σε διαδικασίες για την ανάκτηση ενέργειας και το 42 % απορριπτόταν σε χώρους υγειονομικής ταφής¹⁹. Ωστόσο, ορισμένα πλαστικά μπορεί να παραμείνουν στο ύπαιθρο ή να καούν παράνομα, δεδομένου ότι κανένα σύστημα συλλογής γεωργικών πλαστικών στην ΕΕ δεν συλλέγει, επί του παρόντος, περισσότερο από το 70 % των γεωργικών πλαστικών στο τέλος του κύκλου ζωής τους²⁰.

18 Η ΕΕ δεν έχει θέσει στόχους για τη διαχείριση των γεωργικών πλαστικών. Πέντε κράτη μέλη εφαρμόζουν, επί του παρόντος, εθνικά καθεστώτα συλλογής για τα απόβλητα των γεωργικών πλαστικών. Η ανακύκλωση γεωργικών πλαστικών υλών ενδεχομένως να είναι δυσχερής και η επαναχρησιμοποίηση είναι πρακτικά αδύνατη. Τα απόβλητα από εδαφοκαλύμματα είναι συνήθως ιδιαίτερα εκτεθειμένα σε ακραίες καιρικές συνθήκες, καλύπτονται από χώμα και μερικές φορές από φυτοφάρμακα και μπορεί να έχουν μολυνθεί από παθογόνους παράγοντες.

19 Η Επιτροπή δρομολόγησε μελέτη για την αξιολόγηση της δυνατότητας βελτίωσης των ποσοστών συλλογής και ανακύκλωσης γεωργικών πλαστικών αποβλήτων σε ολόκληρη την ΕΕ το 2020. Η κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) της ΕΕ επιτρέπει τη χρηματοδότηση, παραδείγματος χάριν, της αντικατάστασης των πλαστικών σηράγγων με γυαλί και χάλυβα.

Αυτοκινητοβιομηχανία

20 Οι πλαστικές ύλες αντιστοιχούν περίπου στο 11 % των υλικών που χρησιμοποιούνται στα οχήματα²¹, το οποίο συνεπάγεται περίπου 1 εκατομμύριο τόνους πλαστικών αποβλήτων ετησίως²². Η Επιτροπή εκτιμά ότι περίπου το 30 % των οχημάτων της ΕΕ που βρίσκονται στο τέλος του κύκλου ζωής τους δεν ακολουθούν

¹⁹ PlasticsEurope: «[Plastics – the facts 2015](#)»

²⁰ Τα δεδομένα παρασχέθηκαν από τον οργανισμό [Agriculture Plastics Europe](#).

²¹ GHK: «[Study to examine the benefits of the End of Life Vehicles Directive](#)», Μάιος 2006.

²² Με βάση την εκτίμηση που προέκυψε από τον έλεγχο καταλληλότητας πέντε ροών αποβλήτων του 2014, σύμφωνα με την οποία η παραγόμενη ποσότητα αποβλήτων από οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους φθάνει τα 8-9 εκατομμύρια τόνους ετησίως στην ΕΕ.

κάθε χρόνο τη διαδικασία των επίσημων διαύλων επεξεργασίας²³. Ως εκ τούτου, τα οχήματα αυτά δεν ανακτώνται ούτε ανακυκλώνονται σωστά, ενίοτε δε και καθόλου. Επί του παρόντος, ανακυκλώνεται μόνο το 9 % των πλαστικών αποβλήτων που συλλέγονται από τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους και τα οποία ακολουθούν τη διαδικασία των κατάλληλων διαύλων επεξεργασίας²⁴. Η ποσότητα των ανακυκλωμένων πλαστικών υλών που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή αυτοκινήτων σπανίως υπερβαίνει ένα μικρό ποσοστό του συνολικού προϊόντος. Δεν υπάρχει στόχος σε επίπεδο κλάδου, ούτε για τη χρήση ανακυκλωμένων πλαστικών σε ιδιωτικά οχήματα ούτε για την ανακύκλωση πλαστικών υλών στο τέλος του κύκλου ζωής του οχήματος. Η οδηγία για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους θέτει στόχους για την ανάκτηση και επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωση οχημάτων βάσει του βάρους τους. Το ποσοστό ανάκτησης πρέπει να είναι, κατά μέσο όρο, 95 % ανά όχημα ετησίως και το ποσοστό επαναχρησιμοποίησης ή ανακύκλωσης πρέπει να ανέρχεται σε τουλάχιστον 85 %. Η ΕΕ των 28 υπερέβη ελαφρώς το ελάχιστο ποσοστό 85 % για την επαναχρησιμοποίηση και την ανακύκλωση, αλλά δεν πέτυχε τον στόχο ανάκτησης του 95 %²⁵.

Ηλεκτρονικά

21 Εκτιμάται ότι η ΕΕ παράγει 9,4 εκατομμύρια τόνους αποβλήτων από ηλεκτρονικό και ηλεκτρικό εξοπλισμό (ΑΗΗΕ) ετησίως, το 20 % των οποίων υπολογίζεται ότι είναι πλαστικά²⁶. Μόλις το 35 % των παραγόμενων ΑΗΗΕ αναφέρθηκε ότι ακολουθεί τις διαδικασίες του επίσημου συστήματος συλλογής και επεξεργασίας στην ΕΕ. Οι παράνομες μεταφορές προς τρίτες χώρες αποτελούν σημαντική πρόκληση για τη βελτίωση της κατάστασης αυτής. Εκτιμάται ότι 1,3 εκατομμύρια τόνοι (ή περίπου το 14 % των παραγόμενων ΑΗΗΕ)²⁷ εξαφανίζονται από την ΕΕ κάθε χρόνο. Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν επιτύχει τους στόχους που ίσχυαν έως το 2015 για τη συλλογή, την ανάκτηση και την ανακύκλωση των κύριων κατηγοριών ΑΗΗΕ (εξοπλισμός ΤΠ & τηλεπικοινωνιών, μεγάλες και μικρές οικιακές συσκευές)²⁸.

²³ Oko Institut: «[Assessment of the implementation of Directive 2000/53/EU on end-of-life vehicles](#)», 2017.

²⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή «[Staff Working Document Accompanying the 2018 Plastics Strategy](#)», SWD(2018) 16 final, σ. 21.

²⁵ Eurostat.

²⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή «[Staff Working Document Accompanying the 2018 Plastics Strategy](#)», SWD(2018) 16 final.

²⁷ Countering WEEE Illegal Trade Project: «[Summary Report](#)», 30 Αυγούστου 2015.

²⁸ Έκθεση υλοποίησης της οδηγίας ΑΗΗΕ, Σεπτέμβριος 2018, σ. 177.

Ανάλογα με την κατηγορία προϊόντων, οι εν λόγω στόχοι ανάκτησης/ανακύκλωσης ποικίλλουν από 70 % έως 80 % για την ανάκτηση και από 50 % έως 75 % για την προετοιμασία για ανακύκλωση ή για επαναχρησιμοποίηση. Υψηλότεροι στόχοι ισχύουν από το 2016 και το 2019 αντίστοιχα. Δεν υπάρχει χωριστός στόχος για την ανακύκλωση πλαστικών στην οδηγία για τα ΑΗΗΕ, δεδομένου ότι αυτοί επικεντρώνεται στην ανακύκλωση κρίσιμων μετάλλων.

22 Η πολυπλοκότητα του σχεδιασμού των προϊόντων και η πιθανή παρουσία ανησυχητικών χημικών ουσιών (π.χ. επιβραδυντικά φλόγας) παρεμποδίζουν την ανακύκλωση των πλαστικών των ΑΗΗΕ. Η Επιτροπή εξετάζει τρόπους ενίσχυσης των αρχών του κυκλικού σχεδιασμού (δυνατότητα επισκευής, δομοστοιχείωση, δυνατότητα αναβάθμισης και ευκολία αποσυναρμολόγησης) για την υποστήριξη της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης.

Κατασκευές και κατεδαφίσεις

23 Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν ήδη επιτύχει τον στόχο που θέτει η οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα, ήτοι την ανάκτηση των αποβλήτων από κατασκευές σε ποσοστό 70 % έως το 2020. Ο στόχος αυτός επιτεύχθηκε κυρίως χρησιμοποιώντας τα ανακτηθέντα απόβλητα ως υλικό επίχωσης, καθώς και σε εφαρμογές ανάκτησης χαμηλής ποιότητας (π.χ. για υποστρώματα οδοποιίας). Δεν υπάρχουν στόχοι για την ανάκτηση των πλαστικών υλών από τα απόβλητα κατασκευών και κατεδαφίσεων. Η ανακύκλωση πλαστικών αποβλήτων από τις κατασκευές παρουσιάζει σειρά προκλήσεων: τα πλαστικά μπορεί να αποτελούν μέρος σύνθετης δομής, να έχουν φθαρεί και να περιέχουν διάφορα πρόσθετα άγνωστα χαρακτηριστικά, ή να έχουν αναμειχθεί με γενικά απόβλητα, καθιστώντας δύσκολη και ασύμφορη τη διαλογή²⁹. Η στρατηγική για τις πλαστικές ύλες προβλέπει την αξιολόγηση και αναθεώρηση του κανονισμού για τα δομικά προϊόντα έως το τέλος του 2021, με σκοπό την αύξηση της χρήσης ανακυκλωμένων υλικών.

Συσκευασίες

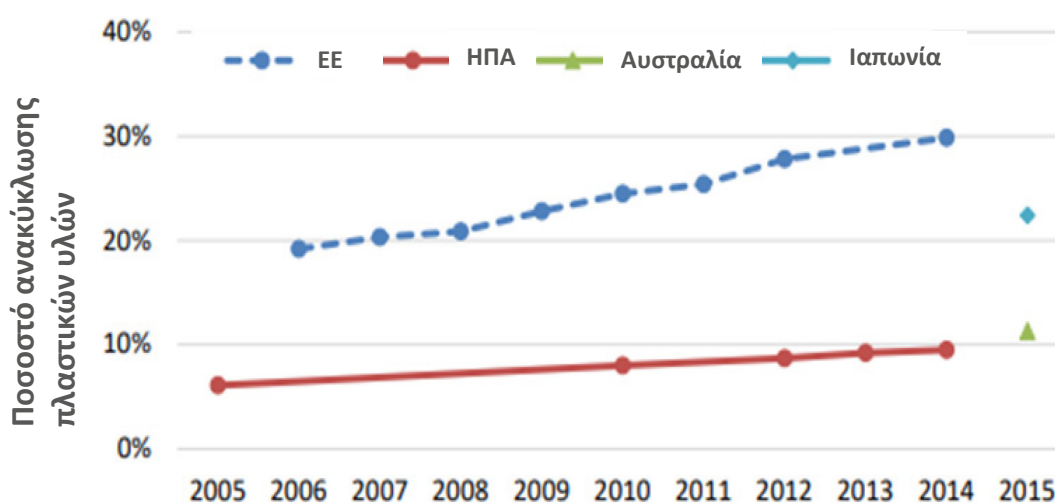
24 Κατά μέσο όρο, παράγονται 32 kg **απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών** ανά άτομο ετησίως στην ΕΕ, σε σύγκριση με 45 kg ανά άτομο ετησίως στις ΗΠΑ, 5 kg στην Ινδία και 33 kg στην Ιαπωνία³⁰. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που διαθέτει ο ΟΟΣΑ,

²⁹ Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος: «[Construction and demolition waste: challenges and opportunities in a circular economy](#)», 16.1.2020.

³⁰ UN Environment: «[Single use plastics. A roadmap for sustainability](#)», 2018.

μεταξύ των προηγμένων οικονομιών, η ΕΕ παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό ανακύκλωσης πλαστικών (συνδυαστικά, για όλα τα είδη πλαστικών αποβλήτων) (βλέπε [γράφημα 5](#)). Η φύση και η ποιότητα των στοιχείων που στηρίζουν αυτή τη διαπίστωση ποικίλλουν σημαντικά από χώρα σε χώρα, ωστόσο, παρέχουν μια γενική ένδειξη για τους διαφορετικούς βαθμούς προόδου που έχουν επιτευχθεί.

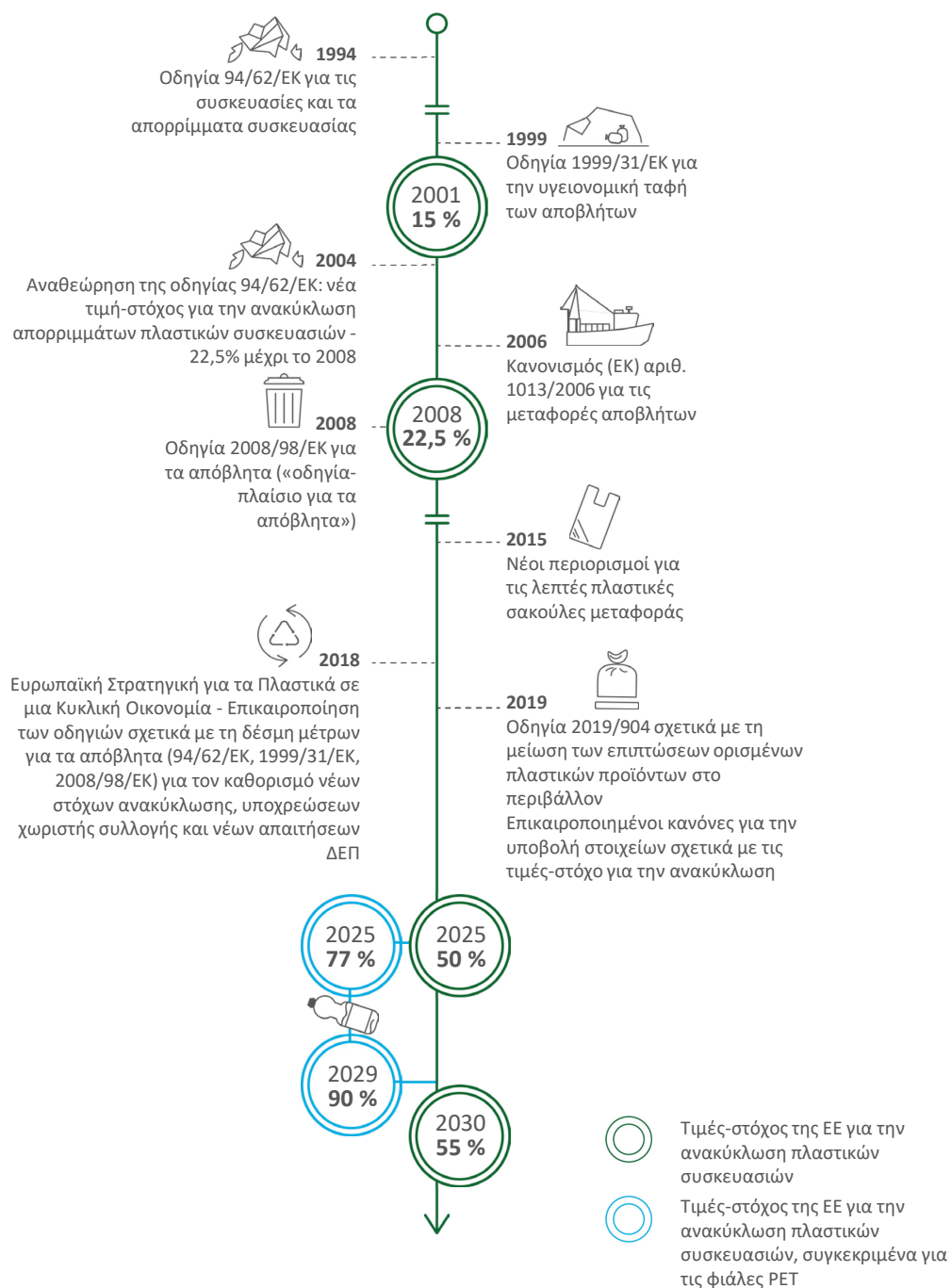
Γράφημα 5 – Ποσοστά ανακύκλωσης των πλαστικών σε επιλεγμένες οικονομίες υψηλού εισοδήματος

Πηγή: Σύμφωνα με το έγγραφο του ΟΟΣΑ (2018), «Improving Markets for Recycled Plastics: Trends, Prospects and Policy Responses», OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264301016-en>.

25 Το νομικό πλαίσιο για τη βελτίωση της διαχείρισης των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών που ορίζει η οδηγία για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας συμπληρώθηκε σταδιακά με άλλες οδηγίες και κανονισμούς, που θέτουν στόχους για την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση των αστικών αποβλήτων (οδηγία 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19 Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών), ορίζουν κανόνες για τις μεταφορές αποβλήτων [κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1013/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14 Ιουνίου 2006, για τις μεταφορές αποβλήτων] και θέτουν περιορισμούς στην υγειονομική ταφή τους (οδηγία 1999/31/ΕΚ του Συμβουλίου, της 26 Απριλίου 1999, περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων) (βλέπε [γράφημα 6](#)).

Γράφημα 6 – Πλαίσιο και στόχοι της ΕΕ για τις πλαστικές συσκευασίες

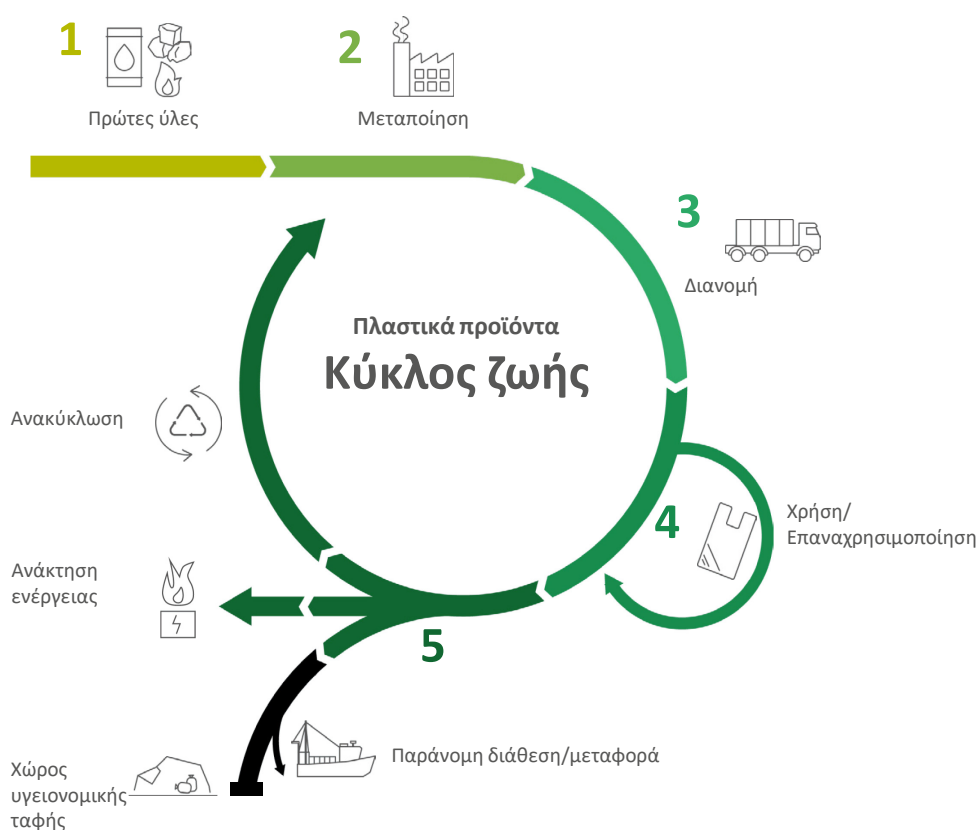

Πηγή: ΕΕΣ.

Απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών

26 Ο συνολικός κύκλος ζωής των πλαστικών συσκευασιών μπορεί να είναι πολύ μεγαλύτερος από το στάδιο κατανάλωσης και οι επιλογές σε κάθε στάδιο του κύκλου έχουν αντίκτυπο στον τρόπο επεξεργασίας των αποβλήτων (βλέπε [γράφημα 7](#)). Οι επιλογές αυτές ξεκινούν από το στάδιο της επιλογής των πρώτων υλών, ακολουθούμενες από την παρασκευή των πρώτων υλών, την κατασκευή της συσκευασίας, τη χρήση/επαναχρησιμοποίηση, καθώς και τη διάθεση και την επεξεργασία στο τέλος του κύκλου ζωής. Οι πλαστικές συσκευασίες συμβάλλουν σημαντικά στο πρόβλημα της δημιουργίας απορριμμάτων στο περιβάλλον. Αυτό οδήγησε στην έκδοση, το 2019, της οδηγίας για τα πλαστικά μίας χρήσης.

Γράφημα 7 – Κύκλος ζωής πλαστικών συσκευασιών

Πηγή: ΕΕΣ.

Σχεδιασμός συσκευασιών

Βασικές απαιτήσεις που θεωρούνται ανεφάρμοστες στην πράξη

27 Εντός της ΕΕ, οι συσκευασίες πρέπει να συμμορφώνονται με τις βασικές απαιτήσεις που ορίζονται στην οδηγία για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας του 1994. Οι απαιτήσεις αυτές αφορούν ιδίως την κατασκευή και τη σύνθεση των συσκευασιών, καθώς και τις διαδικασίες για την ανάκτηση υλικών και ενέργειας. Με εξαίρεση τις ήσσονος σημασίας τροποποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν το 2018 και αφορούσαν τη διατύπωση, οι συγκεκριμένες απαιτήσεις παραμένουν αμετάβλητες και ορίζουν ότι οι συσκευασίες πρέπει:

- ο να έχουν το ελάχιστο βάρος και όγκο που είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της ασφάλειας και της υγιεινής·
- ο να σχεδιάζονται, να παράγονται και να διατίθενται στο εμπόριο κατά τρόπο ώστε να επιτρέπουν την επαναχρησιμοποίηση και την ανάκτηση, συμπεριλαμβανομένης της ανακύκλωσης, καθώς και να ελαχιστοποιούν τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον κατά τη διάθεση·
- ο να κατασκευάζονται κατά τρόπο ώστε η παρουσία επιβλαβών και άλλων επικίνδυνων ουσιών και υλικών να ελαχιστοποιείται στις εκπομπές, τέφρες ή εκπλύματα κατά τη διάθεση.

28 Το 2004, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης (CEN) δημοσίευσε πρότυπα για την πρόληψη των συσκευασιών, την επαναχρησιμοποίηση, την ανάκτηση υλικών, καθώς και την ανάκτηση ενέργειας. Τον Φεβρουάριο του 2005, η Επιτροπή δημοσίευσε τα εν λόγω πρότυπα στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ ως «αναγνωρισμένα πρότυπα», με τα οποία οι παραγωγοί θα πρέπει να αποδεικνύουν ότι συμμορφώνονται. Το 2009, στο πλαίσιο έρευνας της Επιτροπής μεταξύ των ενδιαφερόμενων φορέων του κλάδου, διαπιστώθηκε ότι ο κλάδος τασσόταν υπέρ της ευελιξίας που παραχωρούν οι βασικές απαιτήσεις, ήτοι ότι οι εταιρείες είναι γενικά ελεύθερες να εφαρμόζουν διαφορετικές διαδικασίες για την απόδειξη της συμμόρφωσης³¹. Έως το 2011 πέντε κράτη μέλη διέθεταν μηχανισμούς για την παρακολούθηση της εφαρμογής³² των βασικών απαιτήσεων. Η οδηγία για τις

³¹ BIO Intelligence Service: «[Awareness and Exchange of Best Practices on the Implementation and Enforcement of the Essential Requirements for Packaging and Packaging Waste](#)», 2011.

³² Όπ. π.

συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας ορίζει ότι όταν εφαρμόζονται τα πρότυπα CEN τεκμαίρεται η ύπαρξη συμμόρφωσης.

29 Σύμφωνα με την εντολή που της δόθηκε κατά την αναθεώρηση της ανωτέρω οδηγίας το 2018, η Επιτροπή εξετάζει, επί του παρόντος, εναλλακτικές επιλογές για την αναθεώρηση των βασικών απαιτήσεων, με σκοπό την επίτευξη του στόχου τους να καταστούν όλες οι πλαστικές συσκευασίες επαναχρησιμοποιήσιμες ή/και ανακυκλώσιμες με οικονομικά εφικτό τρόπο έως το 2030³³. Μια μελέτη σχετικά με την αποτελεσματικότητα των βασικών απαιτήσεων, η οποία πραγματοποιήθηκε το 2020 για λογαριασμό της Επιτροπής, κατέληξε ότι αυτές θεωρούνται «ανεφάρμοστες στην πράξη»³⁴. Σύμφωνα με την εν λόγω μελέτη, οι βασικές απαιτήσεις δεν ευθυγραμμίζονται με τις τρέχουσες ανάγκες και οι επικαιροποιημένες απαιτήσεις πρέπει ιδίως:

- ο να αντικατοπτρίζουν την ιεράρχηση των αποβλήτων, προωθώντας τον σχεδιασμό που προβλέπει την επαναχρησιμοποίηση ή την ανακύκλωση·
- ο να προσδιορίζουν ποια είδη και υλικά συσκευασίας ενδέχεται να προκαλέσουν προβλήματα στους φορείς συλλογής και επεξεργασίας αποβλήτων·
- ο να καθορίζουν με αυστηρότερο και σαφέστερο τρόπο τις απαιτήσεις για την πρόληψη της παραγωγής αποβλήτων·
- ο να διασφαλίζουν την ευθυγράμμιση με την ανάπτυξη πολιτικής της ΕΕ όσον αφορά τη χρήση και την αξία ορισμένων λιπασματοποιήσιμων προϊόντων·
- ο να στηρίζουν τη ζήτηση και την προσφορά ανακυκλωμένων υλικών υψηλής ποιότητας· και
- ο να προβλέπουν μια σαφώς καθορισμένη διαδικασία επιβολής που αντικαθιστά το τεκμήριο συμμόρφωσης.

Η Συμμαχία για την Ανακύκλωση των Πλαστικών μπορεί να στηρίξει τις προσπάθειες της ΕΕ

30 Οι προσπάθειες της Επιτροπής για τη βελτίωση της διαχείρισης των πλαστικών αποβλήτων συμπληρώνονται από μια εκστρατεία ανάληψης δεσμεύσεων, η οποία

³³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: «[Η Πράσινη Συμφωνία](#)» [COM(2019) 640 final].

³⁴ Eunomia: «[Effectiveness of the Essential Requirements for Packaging and Packaging Waste and Proposals for Reinforcement](#)», Φεβρουάριος 2020.

δρομολογήθηκε στο πλαίσιο της στρατηγικής για τις πλαστικές ύλες. Στόχος της είναι να ενσωματώνονται κάθε χρόνο έως το 2025 10 εκατομμύρια τόνοι ανακυκλωμένου πλαστικού σε προϊόντα. Η Επιτροπή αξιολόγησε τις δεσμεύσεις του Μαρτίου 2019 και διαπίστωσε απόκλιση μεταξύ της ποσότητας των ανακυκλωμένων πλαστικών που δεσμεύθηκαν να παράσχουν οι επιχειρήσεις (11 εκατομμύρια τόνοι) και της ποσότητας που δεσμεύθηκαν να χρησιμοποιήσουν (6,4 εκατομμύρια τόνοι). Επί του παρόντος, στην ΕΕ χρησιμοποιούνται τέσσερα εκατομμύρια τόνοι ανακυκλωμένων υλικών ετησίως. Η Επιτροπή δρομολόγησε τη Συμμαχία για την Ανακύκλωση των Πλαστικών για τη γεφύρωση αυτού του χάσματος. Μέχρι τον Ιούλιο του 2020, 225 φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κύριων παραγόντων στις αγορές συσκευασίας, αυτοκινήτων, ΑΗΗΕ και γεωργικών πλαστικών, είχαν υπογράψει τις δεσμεύσεις της εν λόγω Συμμαχίας. Οι επιχειρήσεις και οι επιχειρηματικές ενώσεις δεσμεύονται να παρέχουν ή να χρησιμοποιούν ορισμένη ποσότητα ανακυκλωμένου πλαστικού ή να διευκολύνουν τη διαδικασία αυτή.

31 Επί του παρόντος, η Επιτροπή παρακολουθεί τις δεσμεύσεις σε ad hoc βάση. Η Συμμαχία έχει δεσμευθεί να δημιουργήσει έως το 2021 ένα εθελοντικό σύστημα για την παρακολούθηση των ποσοτήτων ανακυκλωμένων πλαστικών που χρησιμοποιούνται σε ευρωπαϊκά προϊόντα³⁵. Η ύπαρξη συγκρίσιμων και αξιόπιστων στοιχείων σχετικά με την πρόοδο που σημειώθηκε προς την επίτευξη του στόχου των 10 εκατομμυρίων τόνων μπορεί να συμβάλει στην αύξηση της εμπιστοσύνης στις προσπάθειες που καταβάλλουν τα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη και να αποτελέσει ένδειξη της επιτυχίας ή της αποτυχίας της πρωτοβουλίας.

Προγράμματα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού

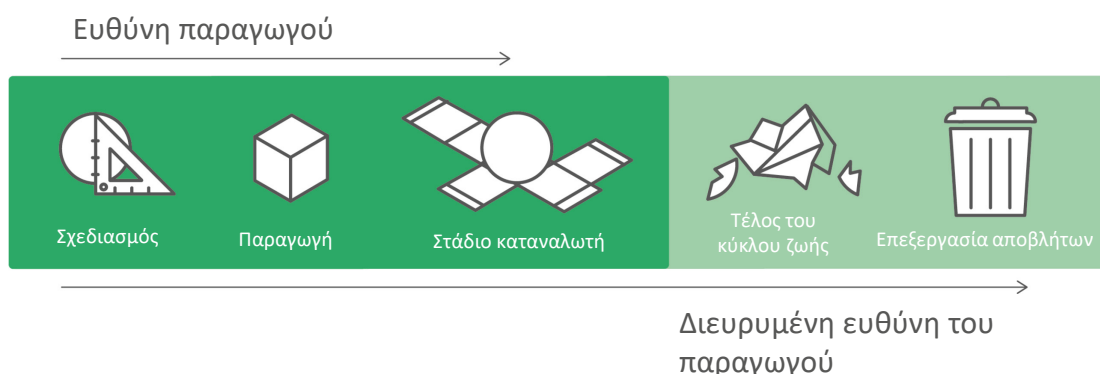
32 Τα προγράμματα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού (ΔΕΠ) επιδιώκουν να καταστήσουν τους παραγωγούς οικονομικά και οργανωτικά υπεύθυνους για τη διαχείριση των προϊόντων τους, μόλις αυτά καταστούν απόβλητα (βλέπε [γράφημα 8](#)). Η θέσπιση δεσμευτικών στόχων ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών στην οδηγία για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας του 1994 οδήγησε πολλά κράτη μέλη να ακολουθήσουν την προσέγγιση αυτή προκειμένου:

- ο να καταστούν οι παραγωγοί υπεύθυνοι για το κόστος των συσκευασιών στο τέλος του κύκλου ζωής τους, προκειμένου να τους δοθούν κίνητρα για καλύτερο σχεδιασμό και να μειωθεί το κόστος αυτό (ελαφρύτερες συσκευασίες, υψηλότερη ανακυκλωσιμότητα)·

³⁵ Circular Plastic Alliance Declaration.

- ο να βελτιωθούν τα ποσοστά επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης·
- ο να μειωθεί το κόστος διαχείρισης των αποβλήτων για τους δήμους (και τους φορολογούμενους), μετακυλινώντας το στους παραγωγούς και τους καταναλωτές (δεδομένου ότι το τέλος διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού ενσωματώνεται στην τιμή του προϊόντος).

Γράφημα 8 – Τα όρια της ευθύνης και της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού

Πηγή: ΕΕΣ.

Ευρεία χρήση των προγραμμάτων διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού για τις συσκευασίες στην ΕΕ, αλλά μεγάλες διαφορές ως προς τον βαθμό της αποτελεσματικότητας

33 Κάθε κράτος μέλος της ΕΕ εφαρμόζει κάποιο πρόγραμμα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού (βλέπε [γράφημα 8](#)) για τα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών³⁶. Η εμβέλεια των προγραμμάτων αυτών ποικίλλει μεταξύ των χωρών της ΕΕ. Ορισμένα καλύπτουν μόνο τις οικιακές συσκευασίες, ενώ άλλα περιλαμβάνουν επίσης εμπορικές και βιομηχανικές συσκευασίες. Στο πλαίσιο των προγραμμάτων αυτών, πραγματοποιείται συλλογή και επεξεργασία των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών, για τη μείωση των ποσοτήτων που καταλήγουν στους χώρους υγειονομικής ταφής. Τα εν λόγω προγράμματα συμβάλλουν επίσης στην αναβάθμιση των συστημάτων διαχείρισης πλαστικών απορριμμάτων συσκευασίας των κρατών μελών στο πλαίσιο της ιεράρχησης των αποβλήτων (βλέπε [γράφημα 4](#)), αυξάνοντας τα ποσοστά ανακύκλωσης και ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό την αποδοτικότητα των οικονομικών πόρων της ΕΕ.

³⁶ Bio Intelligence Services: «[Development of Guidance on Extended Producer Responsibility](#)», 2014.

34 Η σημαντική έλλειψη στοιχείων, οι μεθοδολογικές δυσκολίες στη διάκριση των επιπτώσεων των προγραμμάτων διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού από άλλους παράγοντες και οι μεγάλες διακυμάνσεις των χρησιμοποιούμενων συστημάτων δεν επέτρεψαν στον ΟΟΣΑ να αξιολογήσει τον αντίκτυπο των καθεστώτων διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού³⁷. Οι συννομοθέτες της ΕΕ επισήμαναν επίσης τις μεγάλες διαφορές στον βαθμό αποδοτικότητας των καθεστώτων, καθώς και στο πεδίο ευθύνης των παραγωγών³⁸.

Τα καθεστώτα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού προωθούν ελαφρύτερες τις συσκευασίες αλλά όχι την ανακυκλωσιμότητά τους

35 Τα προγράμματα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού επιβάλλουν τέλος στους παραγωγούς πλαστικών συσκευασιών για τη διαχείριση των προϊόντων τους στο πέρας του κύκλου ζωής τους. Το τέλος αυτό αντικατοπτρίζει το κόστος επεξεργασίας των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών που αποτελούν αντικείμενο συλλογής και διαχείρισης στο πλαίσιο του προγράμματος. Το τέλος αυτό δεν βασίζεται στο κόστος επεξεργασίας του συνόλου των πλαστικών συσκευασιών που διατίθενται στην αγορά, αλλά στο κόστος που συνεπάγεται το πρόγραμμα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού για τη διαχείριση των συσκευασιών που συλλέγει. Συνεπώς, το μοναδιαίο κόστος της επεξεργασίας στο πέρας του κύκλου ζωής είναι, για τους παραγωγούς, χαμηλότερο από το πραγματικό κόστος ανακύκλωσης των πλαστικών συσκευασιών.

36 Τα περισσότερα προγράμματα ΔΕΠ απαιτούν από τα μέλη να καταβάλλουν τέλη ανάλογα με το βάρος της πλαστικής συσκευασίας που διαθέτουν στην αγορά. Παρέχεται έτσι κίνητρο στους παραγωγούς να μειώνουν το βάρος των πλαστικών συσκευασιών προκειμένου να μειωθεί το κόστος. Παραδείγματος χάριν, το μέσο βάρος μιας φιάλης τερεφθαλικού πολυαιθυλενίου 500 ml (PET) στην ΕΕ μειώθηκε από 24 g το 1990 σε 9,5 g το 2013³⁹. Σε έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν διάφορα εμπόδια που δεν επιτρέπουν τον ευρύτερο σχεδιασμό των πλαστικών συσκευασιών με γνώμονα την ανακυκλωσιμότητα και τα οποία σχετίζονται με τις διαδικασίες παραγωγής, τις συνήθειες και την έλλειψη

³⁷ ΟΟΣΑ: «[Extended Producer Responsibility: Updated guidance for efficient waste management](#)», 2016.

³⁸ Οδηγία 2018/852.

³⁹ [Plastic Converters Europe](#) ιστοσελίδα για πλαστικές συσκευασίες.

διαλόγου σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας και μεταξύ των διαφόρων φορέων⁴⁰. Ο αντίκτυπος αυτού μπορεί να είναι σημαντικός, καθώς εκτιμάται ότι πάνω από το 80 % του συνόλου των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που σχετίζονται με προϊόντα προσδιορίζονται στη φάση σχεδιασμού ενός προϊόντος⁴¹. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η ανακυκλωσιμότητα μιας συσκευασίας μικρού βάρους μπορεί να είναι περιορισμένη, καθώς έχει πολυστρωματική δομή, για την οποία χρησιμοποιούνται διαφόρων ειδών πλαστικές ύλες, προκειμένου αυτή να έχει τις ίδιες ιδιότητες με μια παχύτερη συσκευασία κατασκευασμένη από ένα μόνο υλικό.

Σκοπός των νέων κανόνων της ΕΕ είναι η εναρμόνιση και η ενίσχυση των συστημάτων ΔΕΠ

37 Για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων και για την ενίσχυση της συμβολής της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού στην επίτευξη των στόχων ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών, η ΕΕ κατέστησε υποχρεωτική τη χρήση των προγραμμάτων ΔΕΠ για τις συσκευασίες με την αναθεώρηση της οδηγίας για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας το 2018. Επιπλέον, σύμφωνα με την αναθεώρηση της οδηγίας-πλαίσιο για τα απόβλητα του 2018, τα προγράμματα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού πρέπει να διαθέτουν:

- μηχανισμούς ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων ανεξάρτητων ελέγχων για τη δημοσιονομική διαχείριση και τις υποχρεώσεις αναφοράς στοιχείων·
- τέλη που καλύπτουν τη διαχείριση των αποβλήτων, την παροχή πληροφοριών και τις υποχρεώσεις συλλογής δεδομένων·
- οικολογική διαφοροποίηση των τελών (προσαρμογή των τελών που καταβάλλουν τα μέλη των προγραμμάτων ΔΕΠ για την προώθηση της ανακύκλωσης)·
- ρυθμίσεις για την κοινοποίηση των τελών που καταβάλλουν τα μέλη·
- γενική κάλυψη περιοχών ή/και προϊόντων (χωρίς περιορισμό στα πλέον επικερδή τμήματα ή τομείς).

⁴⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: [Staff Working Document accompanying the 2018 Plastics Strategy](#), SWD(2018) 16 final.

⁴¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: [sustainable product policy webpage](#), τελευταία επικαιροποίηση στις 13 Δεκεμβρίου 2018.

38 Ορισμένα προγράμματα ΔΕΠ έχουν ήδη εισαγάγει ένα σύστημα διαφοροποίησης των τελών που συνδέεται με την ευκολία με την οποία μπορούν να ανακυκλωθούν οι πλαστικές συσκευασίες. Τα τέλη μπορούν να καθορίζονται βάσει σταθμίσεων σχετικά με τη διαθεσιμότητα της τεχνολογίας ανακύκλωσης, την ύπαρξη διασπαστικών ή τοξικών προσθέτων, τη σύνθεση των συσκευασιών (εύκολα ανακυκλώσιμα πολυμερή, πολυστρωματικά) και την ύπαρξη αγορών δευτερογενών πρώτων υλών. Τα κράτη μέλη έχουν επιλέξει διαφορετικές προσεγγίσεις όσον αφορά τη διαφοροποίηση, όπως η χρήση των προσεγγίσεων επιβράβευσης (bonus) ή επιβράβευσης-τιμωρίας (bonus-malus) (βλέπε [πλαίσιο 1](#)).

Πλαίσιο 1

Διαφοροποίηση των τελών στο ολλανδικό πρόγραμμα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού

Το ολλανδικό Ταμείο Απορριμμάτων Συσκευασίας (Afvalfonds Verpakkingen) εφαρμόζει από το 2019 σύστημα διαφοροποίησης των τελών για τις πλαστικές συσκευασίες. Χρησιμοποιεί σύστημα επιβράβευσης με χαμηλότερα τέλη (0,34 ευρώ ανά κιλό αντί για 0,60 ευρώ ανά κιλό το 2020) για να επιβραβεύει εταιρείες που χρησιμοποιούν άκαμπτες πλαστικές συσκευασίες με καλή ανακυκλωσιμότητα και θετική αξία μετά τη διαλογή, με αποτέλεσμα να μειώνεται το καθαρό κόστος για το Ταμείο.

Προκειμένου να αποφασίσει κατά πόσον οι πλαστικές συσκευασίες έχουν καλή ανακυκλωσιμότητα, το Ταμείο χρησιμοποιεί τον διαγνωστικό έλεγχο ανακύκλωσης KIDV για άκαμπτες πλαστικές συσκευασίες, ο οποίος αναπτύχθηκε από το Ινστιτούτο Βιώσιμης Συσκευασίας των Κάτω Χωρών. Το Ταμείο ανταμείβει τη χρήση συσκευασιών με καλή ανακυκλωσιμότητα και δεν επιβάλλει κυρώσεις για τη χρήση άλλων συσκευασιών.

Η απόφαση να χρησιμοποιηθεί ένα σύστημα bonus, και όχι bonus-malus, υπαγορεύθηκε από την πρόθεση να αποσταλεί ένα θετικό μήνυμα στην αγορά, καθώς και από τις πρακτικές δυσκολίες που θα ανέκυπταν από την εφαρμογή ενός συστήματος malus, βάσει του οποίου το Ταμείο θα όφειλε να διενεργεί λεπτομερείς τεχνικούς ελέγχους σε ένα ευρύ φάσμα πλαστικών συσκευασιών με σημαντικό κόστος.

Τα συστήματα ανταποδοτικής ανακύκλωσης μπορούν να υποστηρίξουν περισσότερο φιλόδοξους στόχους ανακύκλωσης για τις πλαστικές φιάλες, αλλά συνεπάγονται κόστος

39 Η οδηγία για τα πλαστικά μίας χρήσης ορίζει τις τιμές-στόχο που πρέπει να επιτύχουν τα κράτη μέλη για τη συλλογή πλαστικών φιαλών ποτών μίας χρήσης έως και 3 λίτρων για στόχους ανακύκλωσης στο 77 % έως το 2025 και στο 90 % έως το 2029⁴². Καθώς οι φιάλες ποτών αποτελούν ένα είδος πλαστικής συσκευασίας, οι προσπάθειες αυτές θα συνυπολογίζονται στην καταμέτρηση της προόδου προς την επίτευξη των στόχων ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών. Τα κράτη μέλη θα είναι υποχρεωμένα να εξασφαλίσουν έως το 2025 ότι, κατά μέσο όρο, στις φιάλες ποτών PET μίας χρήσης που διατίθενται στην αγορά στη χώρα τους θα περιλαμβάνεται ανακυκλωμένο υλικό σε ποσοστό 25 %. Η ποσότητα αυτή θα αυξηθεί έως το 2030 στο 30 % για όλες τις φιάλες ποτών μίας χρήσης.

40 Το σύστημα ανταποδοτικής ανακύκλωσης λειτουργεί με την επιβολή πρόσθετου τέλους επί ενός προϊόντος στο σημείο αγοράς. Το τέλος αυτό επιστρέφεται μετά την επιστροφή της κενής συσκευασίας. Η οδηγία για τα πλαστικά μίας χρήσης δεν επιβάλλει τη χρήση συστημάτων ανταποδοτικής ανακύκλωσης για την επίτευξη του στόχου της συλλογής φιαλών ποτών για σκοπούς ανακύκλωσης, αλλά την μνημονεύει ως μία από τις επιλογές που μπορούν να χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη. Η Επιτροπή, στις εκθέσεις έγκαιρης προειδοποίησης που κατάρτισε το 2018 σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας για τα απόβλητα, πρότεινε αναφορικά με ορισμένα κράτη μέλη (Κύπρο, Πορτογαλία και Ρουμανία) να εξετάσουν το ενδεχόμενο εισαγωγής του συστήματος ανταποδοτικής ανακύκλωσης ως λύσης αντιμετώπισης του κινδύνου να μην επιτευχθεί η τιμή-στόχος του 2020 για προετοιμασία ποσοστού 50 % των αστικών αποβλήτων για επαναχρησιμοποίηση/ανακύκλωση.

41 Σύμφωνα με το δίκτυο των οργανισμών προστασίας του περιβάλλοντος, τα κράτη μέλη που έχουν υιοθετήσει το σύστημα αυτό συλλέγουν κατά μέσο όρο πάνω από το 80 %⁴³ των φιαλών PET σε σύγκριση με τον μέσο όρο του 58 % που ισχύει ανά την ΕΕ. Η επίτευξη τόσο υψηλών επιπέδων χωριστής συλλογής φιαλών PET μπορεί να βοηθήσει τα κράτη μέλη να επιτύχουν τους στόχους ανακύκλωσης των πλαστικών συσκευασιών για το 2025 και το 2030. Το σύστημα ανταποδοτικής ανακύκλωσης μπορεί επίσης να έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της ποιότητας και των οφελών από

⁴² Οδηγία (ΕΕ) 2019/904, άρθρο 9.

⁴³ EPA Network: «Working Paper. Deposit Return Schemes: Data and figures from 16 Member Countries of the EPA Network», Μάρτιος 2018.

την ανακύκλωση πλαστικών⁴⁴. Ωστόσο, η καθιέρωση συστήματος ανταποδοτικής ανακύκλωσης μπορεί να έχει κόστος, άμεσο και έμμεσο, και μπορεί να καταστήσει πολύπλοκα τα συστήματα διαχείρισης αποβλήτων των κρατών μελών.

42 Η δημιουργία και λειτουργία υποδομών ανταποδοτικής ανακύκλωσης συνεπάγονται άμεσα έξοδα. Το κόστος λειτουργίας του γερμανικού συστήματος ανταποδοτικής ανακύκλωσης εκτιμάται σε περίπου 800 εκατομμύρια ευρώ ετησίως⁴⁵. Το σλοβακικό Υπουργείο Περιβάλλοντος εκτιμά ότι ο φορέας εκμετάλλευσης του συστήματος ανταποδοτικής ανακύκλωσης θα έχει ετήσιο έλλειμμα 5 εκατομμυρίων ευρώ (15 % του προϋπολογισμού) από τη λειτουργία του συστήματος ανταποδοτικής ανακύκλωσης για φιάλες PET και αλουμινένια κουτιά⁴⁶. Οι παραγωγοί καταβάλλουν πρόσθετο τέλος για την κάλυψη του εν λόγω ελλείμματος. Οι έμμεσες δαπάνες που συνεπάγεται η στρόφη, όσον αφορά τις φιάλες PET, από τη συλλογή τους στο πεζοδρόμιο στο σύστημα ανταποδοτικής ανακύκλωσης μπορεί επίσης να οδηγήσει σε διαφορετική κατανομή του κόστους και των κερδών στην αλυσίδα αξίας, όπως στην απώλεια εισοδήματος για τους δήμους που συλλέγουν και πωλούν τις κενές φιάλες στους ανακυκλωτές. Το σύστημα σήμανσης συσκευασιών (προκειμένου να αναγνωρίζονται από τις μηχανές επιστροφής της προκαταβολής) δεν επιτρέπει να εισαχθούν στο σύστημα ανταποδοτικής ανακύκλωσης ενός κράτους μέλους φιάλες που έχουν αγοραστεί στο εξωτερικό. Αυτές οι διασυνοριακές μετακινήσεις μπορούν να οδηγήσουν σε μείωση των ποσοστών συλλογής και ανακύκλωσης, εφόσον δεν υπάρξει εναρμόνιση σε επίπεδο ΕΕ ή συμφωνίες διαλειτουργικότητας μεταξύ των κρατών μελών.

Υποβολή στοιχείων, δεδομένα και επίτευξη των τιμών-στόχου

Η εφαρμογή των νομικών απαιτήσεων θεωρείται ικανοποιητική

43 Στις εκθέσεις εφαρμογής της Επιτροπής σχετικά με την οδηγία για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας, η εφαρμογή της οδηγίας παρουσιάζεται σε γενικές γραμμές ικανοποιητική, ενώ επισημαίνονται κενά όσον αφορά τη δράση για την πρόληψη και την αποτελεσματική χωριστή συλλογή των

⁴⁴ Commission Staff Working Document accompanying the 2018 Plastics Strategy, SWD(2018) 16 final.

⁴⁵ BBC: «Drinks bottles and can deposit return scheme proposed», 28 Μαρτίου 2018.

⁴⁶ Ινστιτούτο Περιβαλλοντικής Πολιτικής, Υπουργείο Περιβάλλοντος της Σλοβακικής Δημοκρατίας: «Real Price of Deposit. Analysis of the introduction of the deposit-refund system for single-use beverage packaging in the Slovak Republic», Νοέμβριος 2018.

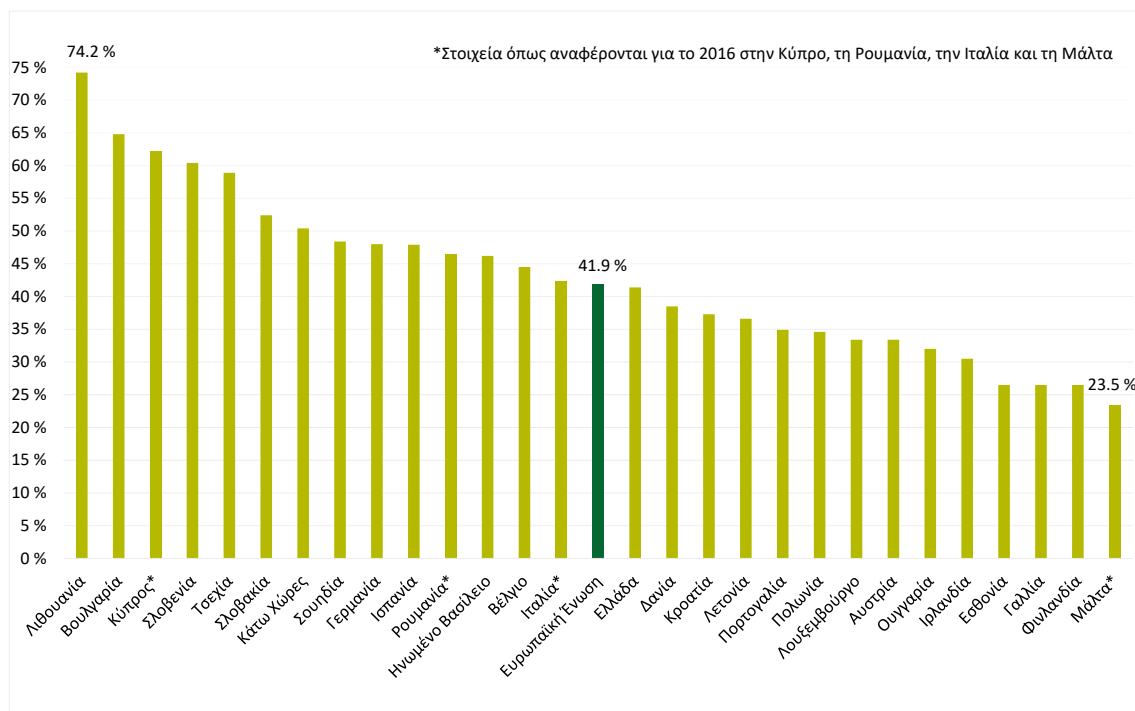
απορριμμάτων συσκευασίας. Από το 2008, η Επιτροπή έχει κινήσει 45 διαδικασίες επί παραβάσει εις βάρος κρατών μελών σχετικά με την οδηγία για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας. οι διαδικασίες αυτές αφορούσαν κυρίως τη μη κοινοποίηση των μέτρων που έλαβαν τα κράτη μέλη (29 υποθέσεις), την ανεπαρκή μεταφορά στο εθνικό δίκαιο (8 υποθέσεις) και την πλημμελή εφαρμογή της οδηγίας για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας (8 υποθέσεις). Σε κανένα κράτος μέλος δεν επιβλήθηκε πρόστιμο ως συνέπεια των διαδικασιών αυτών.

Μεγάλες οι διαφορές και το περιθώριο σφάλματος στα στοιχεία που υποβάλλουν τα κράτη μέλη

44 Τα κράτη μέλη υποβάλλουν ετησίως έκθεση στην Επιτροπή (το έτος ν για το έτος ν-2) για τα ποσοστά ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών, ως ποσοστό του συνόλου των πλαστικών συσκευασιών που διατίθενται στην αγορά. Τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία για τα ποσοστά ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών διαφέρουν σημαντικά, από 23,5 % για τη Μάλτα έως 74,2 % για τη Λιθουανία, με μέσο όρο 41,9 % στην ΕΕ (βλέπε [γράφημα 9](#)). Τα κράτη μέλη μετρούν την ποσότητα των πλαστικών που καταγράφονται ως ανακυκλωμένα σε διάφορα σημεία της διαδικασίας συλλογής, διαλογής και ανακύκλωσης⁴⁷. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τις ανακριβείς εκτιμήσεις για τις πλαστικές συσκευασίες που διατίθενται στην αγορά, μπορεί να επηρεάσει το αναφερόμενο ποσοστό ανακύκλωσης. Οι ανακριβείς εκτιμήσεις μπορεί να οφείλονται σε ανεπαρκή κίνητρα για την ορθή υποβολή στοιχείων, στον αποκλεισμό μικρών παραγωγών από την υποβολή στοιχείων, στην ύπαρξη «λαθραίων μετακινητών», στην ελλιπή κάλυψη των διαδικτυακών πωλήσεων και των διασυνοριακών αγορών, στον αποκλεισμό από τον υπολογισμό των επαναχρησιμοποιήσιμων συσκευασιών που διατίθενται για πρώτη φορά στην αγορά.

⁴⁷ Eunomia: «Study on waste statistics - a comprehensive review of gaps and weaknesses and key priority areas for improvement in the EU waste statistics», Οκτώβριος 2017.

Γράφημα 9 – Καταγεγραμμένα ποσοστά ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών το 2017

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Eurostat.

45 Σύμφωνα με τη μελέτη σχετικά με τις στατιστικές για τα απόβλητα⁴⁸ που εκπονήθηκε κατά παραγγελία της Επιτροπής, υπάρχει σημαντικό περιθώριο σφάλματος που οφείλεται στη διακριτική ευχέρεια ως προς την ερμηνεία των νομικά δεσμευτικών υποχρεώσεων, στην ανεπαρκή επαλήθευση των στοιχείων, στις μεγάλες αποκλίσεις στις μεθόδους υπολογισμού και στις διαδικασίες επαλήθευσης, και στην έλλειψη κινήτρων για την υποβολή ακριβών στοιχείων. Τόσο η μελέτη για τις στατιστικές για τα απόβλητα όσο και η τελευταία έκθεση εφαρμογής της νομοθεσίας για τα απόβλητα⁴⁹ καταδεικνύουν ότι η αναφορά των ποσοτήτων των συσκευασιών που διατίθενται στην αγορά ενδέχεται να είναι ελλιπής. Ορισμένα κράτη μέλη προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα που υπάρχουν με την αναφορά στοιχείων μέσω της εφαρμογής ηλεκτρονικών συστημάτων αναφοράς για τις ροές αποβλήτων (βλέπε ενδεικτικό παράδειγμα στο [πλαίσιο 2](#)).

⁴⁸ Όπ. π.

⁴⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: «Report on the implementation of EU waste legislation, including the early warning report for Member States at risk of missing the 2020 preparation for re-use/recycling target on municipal waste», COM(2018) 656 final, Σεπτέμβριος 2018.

Πλαίσιο 2

Πλατφόρμα E-GAR στην Πορτογαλία

Οι πορτογαλικές αρχές δημιούργησαν μια πλατφόρμα για την ηλεκτρονική υποβολή στοιχείων σχετικά με τις εγχώριες μεταφορές αποβλήτων το 2018, η οποία ονομάζεται E-GAR. Το σύστημα καταγράφει όλες τις μεταφορές που κωδικοποιούνται και οι διαχειριστές του διενεργούν τριμηνιαίους ελέγχους επικύρωσης της ποιότητας. Έμφαση δίνεται στις επιχειρήσεις διαχείρισης αποβλήτων –υπάρχουν περίπου 3 000 οντότητες που επεξεργάζονται απόβλητα.

Το σύστημα βασίζεται σε μια διαδικασία επικύρωσης που διατρέχει την αλυσίδα μεταφοράς: ο παραγωγός ή ο μεταφορέας των αποβλήτων κωδικοποιεί τα δεδομένα στο σύστημα και ο παραλήπτης των αποβλήτων πρέπει να επιβεβαιώνει τον τύπο, την ποιότητα και την ποσότητά τους. Τα δύο μέρη έχουν προθεσμία 30 ημερών για να καταλήξουν σε κοινή θέση σε περίπτωση διαφωνίας. Δεδομένου ότι υπάρχει η ανάγκη επιβεβαίωσης από την οντότητα προορισμού, η δυνατότητα καταστρατήγησης του νόμου είναι περισσότερο περιορισμένη (δηλαδή ένας παράνομος χώρος απόρριψης δεν μπορεί να επικυρώσει τη μεταφορά).

Το E-GAR δεν παράγει ακόμη στατιστικά στοιχεία, καθώς τα δεδομένα του βρίσκονται ακόμη σε φάση επικύρωσης. Ωστόσο, οι πορτογαλικές αρχές προτίθενται να χρησιμοποιήσουν το E-GAR ως την κύρια πηγή των εθνικών στατιστικών δεδομένων, με το πλεονέκτημα ότι, καθώς καλύπτει όλους τους παραγωγούς αποβλήτων, δεν παρίσταται ανάγκη παρέκτασης των δεδομένων, όπως συμβαίνει σήμερα. Επιπλέον, τα δεδομένα για τα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών που καταλήγουν σε μονάδες ανακύκλωσης θα ήταν ακριβέστερα.

Το σύστημα αποφέρει επίσης οφέλη από άποψη κόστους, καθώς δεν υπάρχει ανάγκη έγγραφης τεκμηρίωσης ούτε και σχετικής αποθήκευσης. Οι πορτογαλικές αρχές εκτιμούν ότι το αθροιστικό κόστος της E-GAR ανέρχεται σε 0,17 ευρώ ανά φάκελο σε σύγκριση με τα 4,55 ευρώ ανά έντυπο αρχείο, που χρησιμοποιούνταν προηγουμένως.

46 Την περίοδο 2008-2017, το συνολικό αναφερθέν ποσοστό ανακύκλωσης για τις πλαστικές συσκευασίες αυξήθηκε κατά περίπου 12 ποσοστιαίες μονάδες (βλέπε [γράφημα 10](#)). Η ποσότητα του ανακυκλωμένου υλικού αυξανόταν σταθερά, αλλά ταυτόχρονα τα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών που αναφέρονταν, καθώς παράγονταν, αυξήθηκαν επίσης κατά 1,7 εκατομμύρια τόνους. Ως εκ τούτου, η ποσότητα των αποβλήτων που δεν ανακυκλώνονταν παρέμεινε σχετικά σταθερή, ανερχόμενη σε περίπου 9,5 εκατομμύρια τόνους ετησίως την τελευταία πενταετία. Πρόκειται για σημαντική πρόκληση στο πλαίσιο των νέων περισσότερο φιλόδοξων τιμών-στόχου για την ανακύκλωση που έχουν τεθεί και των ευρύτερων φιλοδοξιών της κυκλικής οικονομίας.

Γράφημα 10 – Παραγωγή και ανακύκλωση απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει στοιχείων της Eurostat.

Με τις επικαιροποιήσεις της νομοθεσίας θα διορθωθούν προς τα κάτω τα αναφερόμενα ποσοστά ανακύκλωσης

47 Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες όσον αφορά τα στοιχεία που αναφέρονται στο σημείο **44**, η επικαιροποίηση του 2018 της οδηγίας για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας εισήγαγε αυστηρότερες απαιτήσεις για τον υπολογισμό των ποσοστών ανακύκλωσης. Ειδικότερα, εναρμόνισε το σημείο μέτρησης των ποσοτήτων ανακύκλωσης για την παραγωγή ακριβέστερων και συγκρίσιμων στοιχείων. Υπάρχουν επίσης πρόσθετες απαιτήσεις για την επαλήθευση των αναφερόμενων δεδομένων με άλλα σύνολα δεδομένων, καθώς και για την υποβολή εκθέσεων ελέγχου της ποιότητας των δεδομένων. Σύμφωνα με την εκτίμηση των εμπειρογνομόνων, των οποίων τη γνώμη ζήτησε το ΕΕΣ, η εφαρμογή των νέων μεθόδων υπολογισμού θα μπορούσε να οδηγήσει σε μείωση των αναφερόμενων ποσοστών ανακύκλωσης έως και κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες. Η Plastics Europe προβλέπει⁵⁰ ότι το ποσοστό ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών στην ΕΕ θα μπορούσε να μειωθεί από 42 % (τρέχον ποσοστό) σε περίπου 29 % (βλέπε **γράφημα 10**). Οι νέοι κανόνες τέθηκαν σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2020 για την

⁵⁰ PlasticsEurope: «The Circular Economy for Plastics. A European Overview», Δεκέμβριος 2019.

υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις νέες τιμές-στόχο για το 2025 και το 2030, με τις πρώτες εκθέσεις να αναμένονται τον Ιούνιο του 2022 (θα αναφέρονται στο έτος 2020).

48 Λόγω της νέας μεθοδολογίας υπολογισμού, το χάσμα μεταξύ των σημερινών ποσοστών ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών και των τιμών-στόχου για το 2025 και το 2030 θα μεγεθυνθεί σημαντικά. Απαιτούνται αποφασιστικές δράσεις για την επίτευξη των νέων νομικά δεσμευτικών τιμών-στόχου ανακύκλωσης. Το 2015, η Extender Producer Responsibility Alliance (EXPRA) εκτίμησε ότι το μέγιστο θεωρητικά εφικτό ποσοστό ανακύκλωσης συσκευασιών από πλαστικό είναι 60 %, γεγονός που δείχνει ότι τα ποσοστά ανακύκλωσης θα πρέπει να είναι κατά κανόνα χαμηλότερα, καθώς δεν είναι δυνατή η συλλογή του συνόλου των απορριμμάτων των καταναλωτών⁵¹. Τα ποσοστά ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών αναμένεται να αυξηθούν στο μέλλον μετά την εφαρμογή των νέων κανόνων για τη διευρυμένη ευθύνη των παραγωγών (βλέπε σημείο 37), την ανάπτυξη περισσότερων και βελτιωμένων υποδομών χωριστής συλλογής, διαλογής και ανακύκλωσης και την αναμενόμενη επικαιροποίηση των βασικών απαιτήσεων (βλέπε σημείο 29).

Η χρηματοδότηση της ΕΕ για απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών: υποδομές και επιλογές επεξεργασίας

Η ΕΕ χρηματοδοτεί υποδομές διαχείρισης αποβλήτων μέσω των μέσων της πολιτικής για τη συνοχή

49 Η ΕΕ χρηματοδοτεί υποδομές διαχείρισης αποβλήτων για τη συλλογή, τη διαλογή και την επεξεργασία κυρίως μέσω της πολιτικής συνοχής. Μολονότι δεν υπάρχει δυνατότητα να προσδιοριστεί συγκεκριμένα η χρηματοδότηση που διατίθεται αποκλειστικά για τη διαχείριση των πλαστικών αποβλήτων, η χρηματοδότηση συμβάλλει εν γένει στη βελτίωση της διαχείρισης των αποβλήτων, γεγονός που οδηγεί σε καθαρότερες και ευκολότερα ανακυκλώσιμες ροές αποβλήτων. Στον τομέα αυτό χρηματοδοτούνται δύο μέτρα στήριξης:

- Το μέτρο 17 σχετικά με τη διαχείριση των οικιακών αποβλήτων **που αφορά την ελαχιστοποίηση, τη διαλογή και την ανακύκλωση** των οικιακών αποβλήτων, στόχος του οποίου είναι η υποστήριξη επιλογών επεξεργασίας σε υψηλότερο στάδιο της ιεράρχησης αποβλήτων (βλέπε [γράφημα 4](#)), οι οποίες απηχούν

⁵¹ EXPRA: «Analysis of Eurostat packaging recycling data - a study of the years 2006-2012», Οκτώβριος 2015.

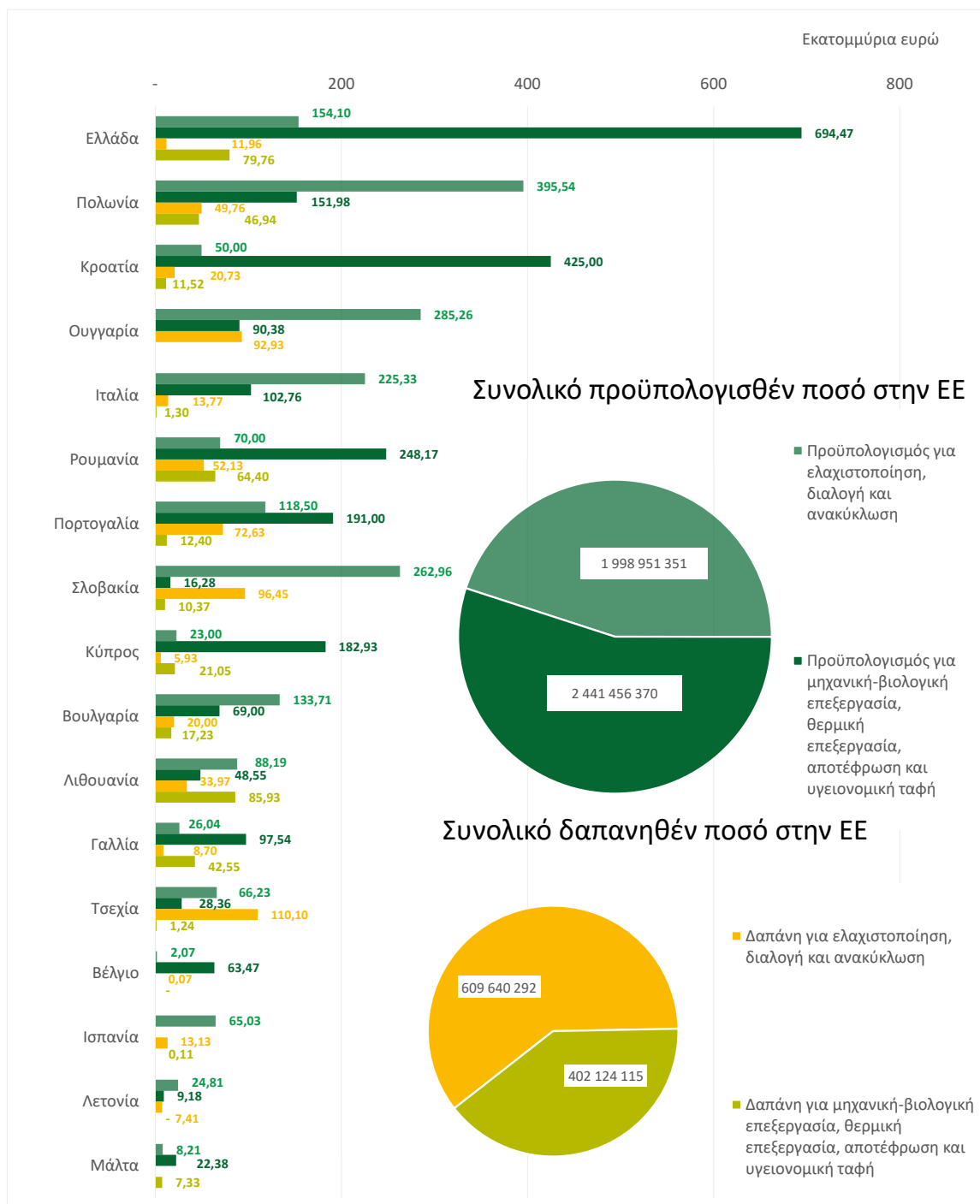
ευκρινέστερα τις φιλοδοξίες για τη μετάβαση σε μια περισσότερο κυκλική οικονομία·

- ο Το μέτρο 18 για τη διαχείριση οικιακών αποβλήτων που αφορά **τη μηχανική και βιολογική επεξεργασία, τη θερμική επεξεργασία, την αποτέφρωση και την υγειονομική ταφή**, στο οποίο κατανέμονται ελαφρώς περισσότερα κονδύλια σε σχέση με το μέτρο 17 –55 % των συνολικών κονδυλίων για τα μέτρα 17 και 18 (βλέπε [γράφημα 11](#)).

50 Οι δαπάνες για την τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού (2014-2020) είναι χαμηλές (1 δισεκατομμύριο ευρώ) σε σύγκριση με τα προϋπολογισθέντα κονδύλια (4,4 δισεκατομμύρια ευρώ). Συνολικά, υπολογίσαμε ότι, έως τις 31 Δεκεμβρίου 2019, για το μέτρο 17 είχε δαπανηθεί το 30,5 % των προϋπολογισθέντων κονδυλίων και για το μέτρο 18 το 16,5 %. Ορισμένοι παράγοντες δικαιολογούν το μεγάλο χάσμα μεταξύ κατανομής κονδυλίων και δαπανών, ιδίως δε τα σημεία συμφόρησης στις αναθεωρήσεις των σχεδίων διαχείρισης των αποβλήτων των κρατών μελών και άλλων εθνικών νομοθετικών πράξεων, η ανάγκη αναθεώρησης εγκεκριμένων έργων, οι χρονοβόρες αξιολογήσεις έργων, οι καθυστερήσεις στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, η έλλειψη ικανότητας των τοπικών αρχών να διαχειρίζονται έργα και η έλλειψη συγχρηματοδότησης⁵².

⁵² Eunomia: «Study on investment needs in the waste sector and on the financing of municipal waste management in Member States», Ιούνιος 2019.

Γράφημα 11 – Κονδύλια από την πολιτική συνοχής που προϋπολογίστηκαν και δαπανήθηκαν για την περίοδο 2014-2020

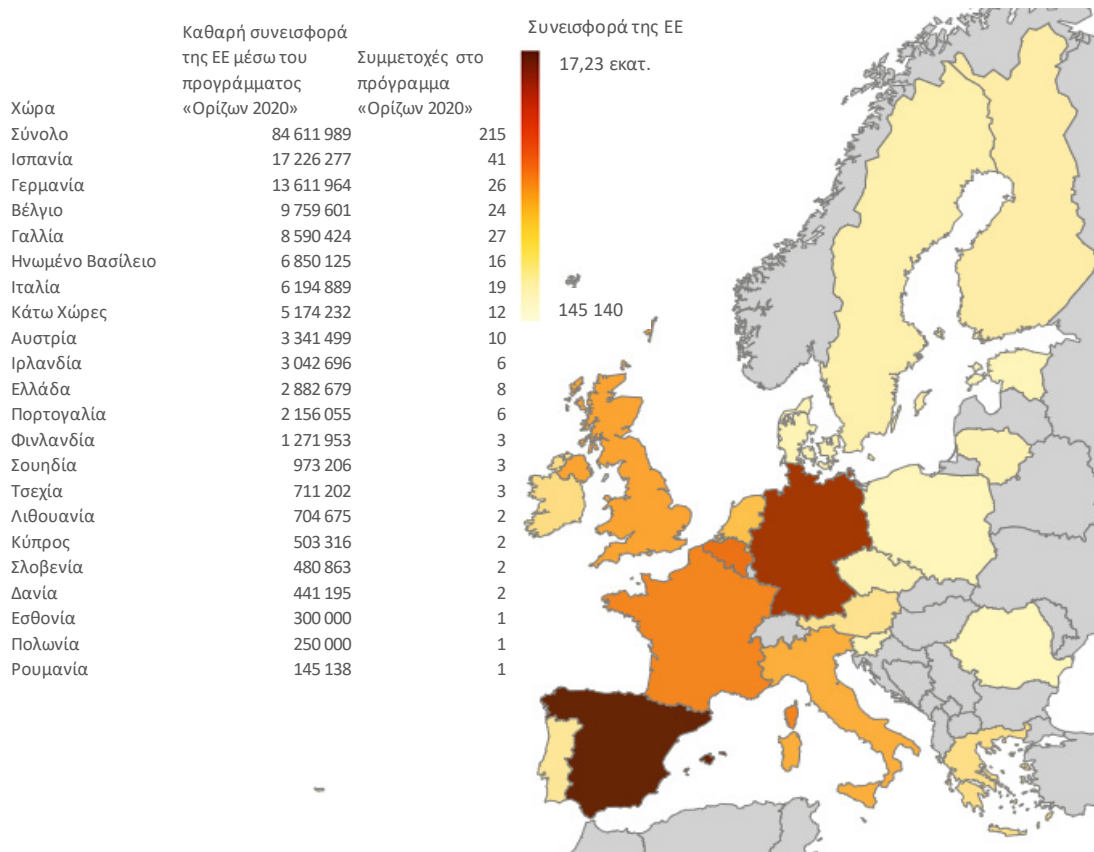

Πηγή: ΕΕΣ βάσει των δεδομένων που αντλήθηκαν στις 16 Ιουνίου 2020 από τον δικτυακό τόπο <https://cohesiondata.ec.europa.eu/> που παρουσιάζει την κατάσταση στις 31 Δεκεμβρίου 2019.

Το πρόγραμμα «Ορίζων 2020» θα μπορούσε να βελτιώσει τον σχεδιασμό και την ανακυκλωσιμότητα των πλαστικών

51 Η Επιτροπή αναφέρει στον ιστότοπό της ότι το χρηματοδοτικό πρόγραμμα της ΕΕ «Ορίζων 2020» για την έρευνα παρείχε περίπου 84,6 εκατομμύρια ευρώ σε καθαρές συνεισφορές της ΕΕ για έργα στον τομέα της έρευνας σε σχέση με τα πλαστικά. Οι δαπάνες της ΕΕ για σχετικά με τα πλαστικά έργα αντιπροσωπεύουν το 17 % των συνολικών κονδυλίων του προγράμματος «Ορίζων 2020» που εκταμιεύθηκαν έως τα τέλη Μαρτίου του 2020. Στο [γράφημα 12](#) παρουσιάζονται οι βασικές χώρες που συμμετέχουν σε τέτοια έργα, τα οποία είναι συνήθως διακρατικά.

Γράφημα 12 – Καθαρή συνεισφορά της ΕΕ μέσω του προγράμματος «Ορίζων 2020» ανά χώρα για έργα που σχετίζονται με τα πλαστικά

Πηγή: ΕΕΣ βάσει στοιχείων και του χάρτη της εφαρμογής SEDIA (Ενιαίος Χώρος Ηλεκτρονικής Ανταλλαγής Δεδομένων), στοιχεία που αντλήθηκαν στις 16 Μαρτίου 2020.

52 Τα έργα του προγράμματος «Ορίζων 2020» επικεντρώνονται περισσότερο στο άνω μέρος της ιεράρχησης των αποβλήτων, σύμφωνα με τους στόχους της ΕΕ για τη

διαχείριση των πλαστικών αποβλήτων⁵³. Περιλαμβάνουν τη διεξαγωγή έρευνας σχετικά με εναλλακτικά πολυμερή, βελτιωμένες μεθόδους ανακύκλωσης ή βελτιωμένο σχεδιασμό. Ωστόσο, ο καινοτόμος χαρακτήρας των έργων του προγράμματος «Ορίζων 2020» σημαίνει ότι τα αποτελέσματά τους δεν μπορούν να αναπαραχθούν εύκολα και άμεσα σε μεγάλη κλίμακα, ώστε να αντιμετωπιστεί το ζήτημα των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών.

Το πρόγραμμα LIFE χρηματοδοτεί τρόπους διαχείρισης των πλαστικών αποβλήτων

53 Πέραν της χρηματοδότησης από το Ταμείο Συνοχής και το πρόγραμμα «Ορίζων 2020», η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διέθεσε 3,4 δισεκατομμύρια ευρώ την περίοδο 2014-2020 για την προστασία του περιβάλλοντος και του κλίματος μέσω του ταμείου LIFE. Δεν υπάρχει διαθέσιμη αναλυτική κατανομή ειδικά για τα πλαστικά απόβλητα ή τα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών. Ωστόσο, τα στοιχεία από τη βάση δεδομένων για τα έργα LIFE δείχνουν ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρηματοδότησε είκοσι έργα σχετικά με τα πλαστικά απόβλητα (δεν αναφέρονται τα ποσά χρηματοδότησης).

54 Σύμφωνα με μελέτη που εκπονήθηκε για λογαριασμό της Επιτροπής⁵⁴, οι χρηματοδοτικές προτεραιότητες του LIFE στηρίζουν την επίτευξη των στόχων της πολιτικής της ΕΕ για τα απόβλητα, ενθαρρύνοντας την εφαρμογή νέων επιχειρηματικών και καταναλωτικών μοντέλων, τα οποία υποστηρίζουν τις έννοιες της αποδοτικότητας των πόρων και της κυκλικής οικονομίας. Όπως και με το πρόγραμμα «Ορίζων 2020», η χρηματοδότηση από το πρόγραμμα LIFE στοχεύει στο άνω μέρος της ιεράρχησης των αποβλήτων (βλέπε [γράφημα 4](#)). Στην ενδιάμεση αξιολόγηση του προγράμματος LIFE σημειώθηκε ότι η Επιτροπή θα μπορούσε να κάνει περισσότερα ούτως ώστε να αναπαραγάγει τα έργα, διαδίδοντας τις λύσεις και την τεχνογνωσία τους με σκοπό να ασκήσει καταλυτική επιρροή. Ως εκ τούτου, δεν κρίνεται πιθανό τα αποτελέσματα των έργων να έχουν ουσιαστικό βραχυπρόθεσμο αντίκτυπο στο ζήτημα των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών.

⁵³ Όπ. π.

⁵⁴ Όπ. π.

Αποστολές εκτός ΕΕ απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών

Οι προϋποθέσεις για την αποστολή πλαστικών αποβλήτων στο εξωτερικό θα καταστούν αυστηρότερες

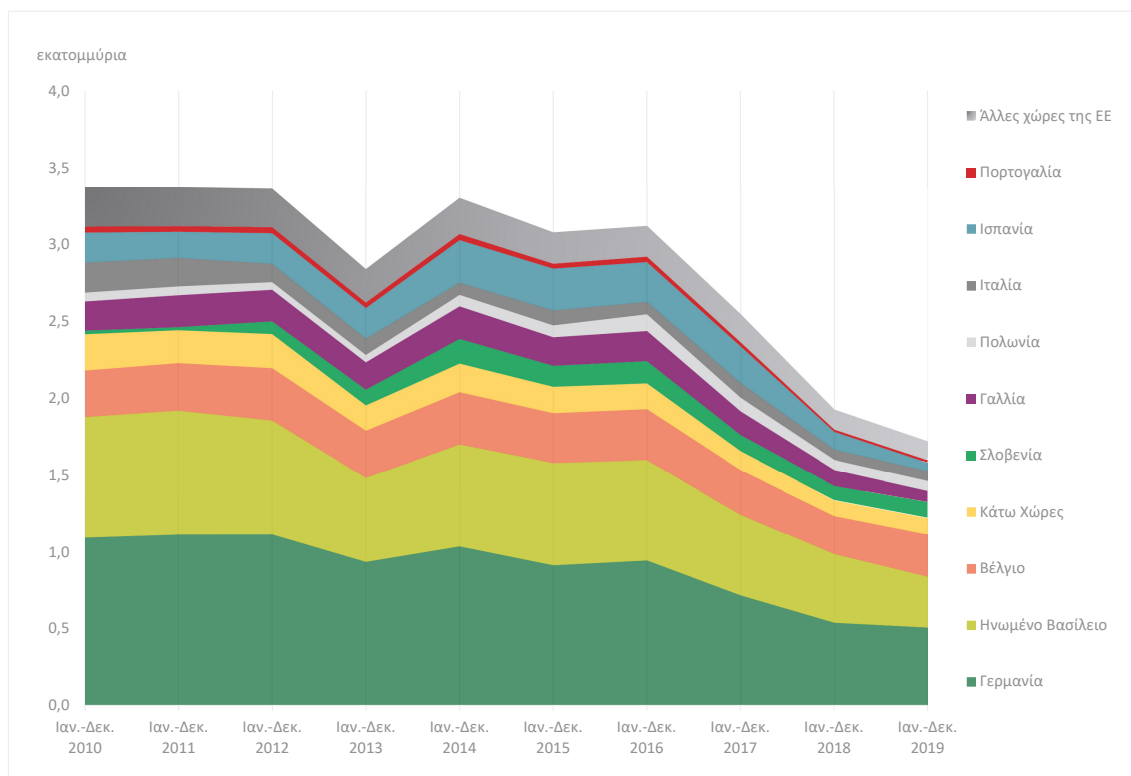
55 Όταν δεν υπόκεινται σε επεξεργασία εντός της ΕΕ, τα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών μπορούν να αποστέλλονται για ανακύκλωση σε τρίτες χώρες, με την εφαρμογή αυστηρότερων κανόνων για τα επικίνδυνα απόβλητα, όπως προβλέπεται στη σύμβαση της Βασιλείας για τον έλεγχο των διασυνοριακών κινήσεων επικίνδυνων αποβλήτων και της επεξεργασίας τους. Η οδηγία 2008/98/ΕΚ πλαίσιο για τα απόβλητα ορίζει ότι στόχος της ΕΕ είναι να καταστεί αυτάρκης όσον αφορά τη διάθεση και την ανάκτηση των αστικών αποβλήτων (τα οποία περιλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών που είναι δύσκολο να ανακυκλωθούν).

56 Τα περισσότερα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών θεωρούνταν μέχρι σήμερα μη επικίνδυνα για τους σκοπούς της αποστολής τους εκτός ΕΕ και, ως εκ τούτου, κατηγοριοποιούνταν ως «πράσινα» στο πλαίσιο του κανονισμού της ΕΕ για τη μεταφορά αποβλήτων. Τον Μάιο του 2019, τα συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης της Βασιλείας συμφώνησαν ότι μόνο οι αποστολές προδιαλεγμένων, μη μολυσμένων ανακυκλώσιμων πλαστικών από τα οποία έχουν αφαιρεθεί όλα τα μη ανακυκλώσιμα υλικά και έχουν προετοιμαστεί για άμεση περιβαλλοντικώς ορθή ανακύκλωση καταχωρίζονται στον «πράσινο» κατάλογο (μη επικίνδυνα απόβλητα). Η εν λόγω αλλαγή θα τεθεί σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2021.

Οι εξαγωγές πλαστικών αποβλήτων και των πλαστικών απορριμμάτων συσκευασίας μειώνονται

57 Οι εξαγωγές πλαστικών αποβλήτων εκτός της ΕΕ μειώθηκαν, ιδίως την τελευταία τριετία. Στο γράφημα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα κυριότερα κράτη μέλη που εξήγαγαν πλαστικά απόβλητα για ανακύκλωση εκτός της ΕΕ την περίοδο 2010-2019.

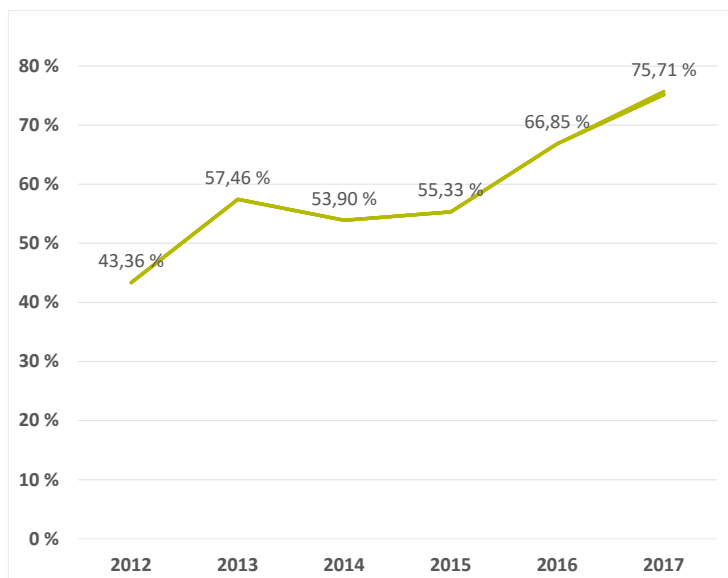
Γράφημα 13 – Κύριες χώρες της ΕΕ που εξαγουν πλαστικά απόβλητα εκτός ΕΕ

Πηγή: ΕΕΣ βάσει στοιχείων της Eurostat από τη βάση δεδομένων Comext για τις διεθνείς εμπορευματικές συναλλαγές.

58 Οι εξαγωγές πλαστικών αποβλήτων και απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών μειώθηκαν το 2017 σε απόλυτους όρους. Τα απορρίμματα συσκευασίας αντιπροσωπεύουν ολοένα μεγαλύτερο μερίδιο των εξαγωγών πλαστικών αποβλήτων εκτός της ΕΕ: 75 % το 2017 έναντι 43 % το 2012 (βλέπε [γράφημα 14](#)). Αυτό σημαίνει ότι η διαχείριση των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών στα κράτη μέλη της ΕΕ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ανακύκλωση που λαμβάνει χώρα εκτός ΕΕ. Η τάση αυτή θα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο των προκλήσεων που περιβάλλουν την ανάπτυξη υποδομών διαχείρισης αποβλήτων (βλέπε σημείο [50](#)), μεταξύ άλλων, της εισαγωγής νέων τεχνολογιών στην αγορά στην απαραίτητη κλίμακα (π.χ. χημική ανακύκλωση) και της αύξησης των πιέσεων στις δημόσιες και νομοθετικές αρχές για την αντιμετώπιση του ζητήματος των πλαστικών αποβλήτων.

Γράφημα 14 – Μερίδιο των εξαγωγών απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών στο σύνολο των πλαστικών αποβλήτων που εξάγονται εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πηγή: Το ΕΕΣ βασίστηκε σε στοιχεία σχετικά με τις εξαγωγές απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών που αντλήθηκαν από τη βάση δεδομένων της Eurostat «*Packaging waste by waste management operations and waste flow*» και τα δεδομένα για τις εξαγωγές πλαστικών αποβλήτων που αντλήθηκαν από τη βάση δεδομένων Comext της Eurostat σχετικά με τις διεθνείς εμπορευματικές συναλλαγές.

Τα εκτός ΕΕ αποστελλόμενα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών αντιστοιχούν στο ένα τρίτο του καταγεγραμμένου ποσοστού ανακύκλωσης στην ΕΕ

59 Τα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών μπορούν να αποστέλλονται εκτός της ΕΕ για σκοπούς ανακύκλωσης. Οι εξαγωγείς οφείλουν να αποδεικνύουν ότι τα απόβλητα υφίστανται επεξεργασία υπό παρόμοιες συνθήκες με εκείνες που ισχύουν εντός της ΕΕ⁵⁵. Τα κράτη μέλη αξιοποιούν αυτή τη δυνατότητα για να αποστείλουν σημαντικές ποσότητες πλαστικών αποβλήτων στο εξωτερικό και ιδίως στην Ασία (βλέπε [πίνακα 2](#)). Το 2018, σύμφωνα με στοιχεία από την Plastics Europe, η ΕΕ απέστειλε το 6,5 % του συνόλου των συλλεχθέντων πλαστικών αποβλήτων σε τρίτες χώρες. Αυτό ισοδυναμεί με το 20,2 % των πλαστικών αποβλήτων που αποστέλλονται σε εγκαταστάσεις ανακύκλωσης. Οι αποστολές εκτός ΕΕ για σκοπούς ανακύκλωσης αντιπροσωπεύουν το 27 % με 30 % της καταγεγραμμένης ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών για την περίοδο 2012-2017⁵⁶. Αυτό δείχνει ότι η αποστολή αποβλήτων

⁵⁵ Οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα.

⁵⁶ Βάσει στοιχείων της Eurostat.

εκτός της ΕΕ για ανακύκλωση διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των στόχων ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών.

Πίνακας 2 - Εξαγωγές πλαστικών αποβλήτων στην ΕΕ

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Πλαστικά απόβλητα που εξαγονται εκτός ΕΕ (σε εκατ. τόνους)	3,37	3,37	3,36	2,84	3,30	3,08	3,12	2,55	1,93	1,72
Δέκα κύριοι ασιατικοί προορισμοί (% των συνολικών εξαγωγών της ΕΕ)	95 %	96 %	95 %	94 %	95 %	95 %	94 %	91 %	86 %	83 %

Πηγή: ΕΕΣ βάσει στοιχείων της Eurostat από τη βάση δεδομένων Comext για τις διεθνείς εμπορευματικές συναλλαγές.

60 Οι φορείς εκμετάλλευσης της ΕΕ πρέπει να λαμβάνουν έγγραφα που να βεβαιώνουν ότι η επεξεργασία (περιλαμβανομένης της ανακύκλωσης) των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών σε τρίτη χώρα πραγματοποιείται κατ' εφαρμογή ισοδύναμων, σε γενικές γραμμές, προτύπων με τα αντίστοιχα στην ΕΕ. Ωστόσο, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος επισημαίνει ότι, συχνά, η επεξεργασία σε τρίτες χώρες προκαλεί μεγαλύτερη περιβαλλοντική πίεση όσον αφορά τη ρύπανση, τις εκπομπές CO₂ και τη διασπορά πλαστικών στο περιβάλλον, απ' ό,τι η επεξεργασία ή η ανακύκλωση εντός της ΕΕ. Η επαλήθευση της συμμόρφωσης με τα πρότυπα της ΕΕ για την επεξεργασία πλαστικών αποβλήτων σε τρίτες χώρες συχνά δεν είναι επαρκής ώστε να διασφαλίζεται η τήρηση των προτύπων της ΕΕ⁵⁷. Οι εθνικές αρχές των κρατών μελών δεν διαθέτουν εξουσίες ελέγχου σε τρίτες χώρες και οι οργανώσεις διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού, οι οποίες είναι υπεύθυνες για τη διαχείριση των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών, διενεργούν σπανίως επιτόπιους ελέγχους. Ο βαθμός διασφάλισης όσον αφορά την ανακύκλωση εκτός της ΕΕ είναι επομένως χαμηλός, ενώ υπάρχει σημαντικός κίνδυνος παράνομης δραστηριότητας.

61 Δυνάμει της επικαιροποίησης του 2018 της οδηγίας για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας, καθώς και των κανόνων εφαρμογής της⁵⁸, τα κράτη μέλη οφείλουν να περιγράφουν σε έκθεση ποιοτικού ελέγχου τα συγκεκριμένα μέτρα παρακολούθησης και επικύρωσης που λαμβάνονται, προκειμένου να εξασφαλίζεται

⁵⁷ ΕΟΠ: «Plastic waste trade and the environment», Οκτώβριος 2019.

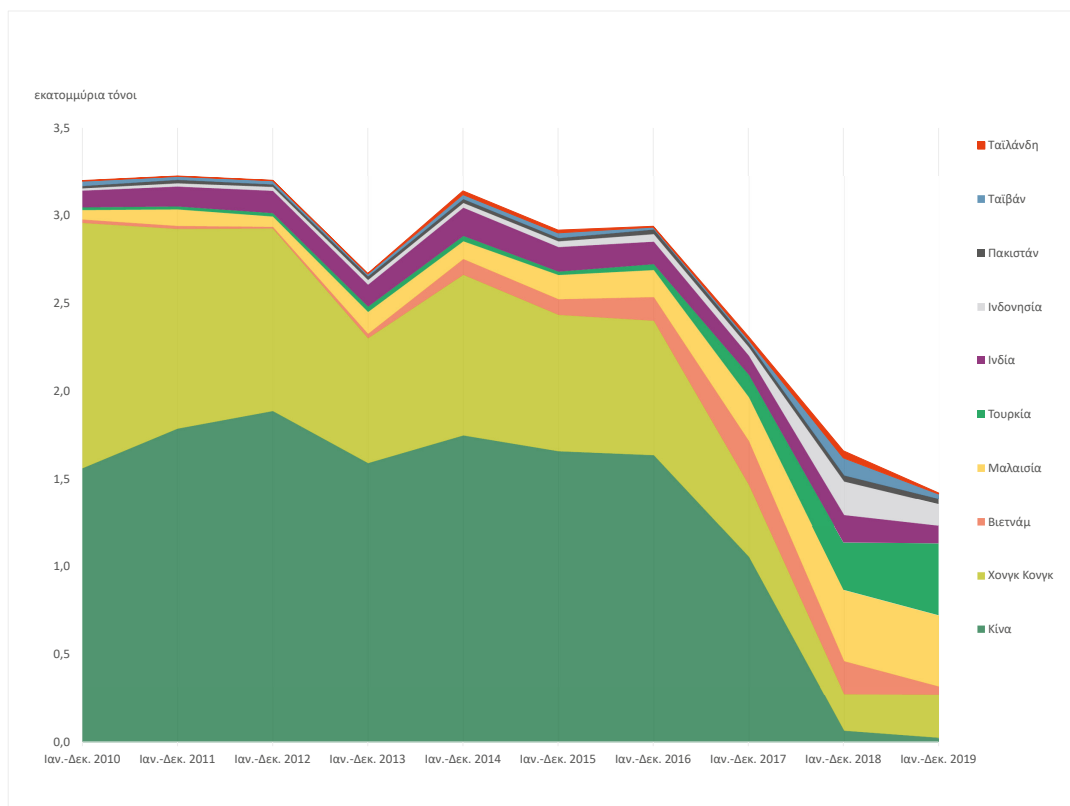
⁵⁸ Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) αριθ. 2019/665 της Επιτροπής, της 17ης Απριλίου 2019.

ότι οι εξαγωγείς απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών συμμορφώνονται με την υποχρέωση ισοδυναμίας των συνθηκών επεξεργασίας.

Με την απαγόρευση εισαγωγής πλαστικών αποβλήτων στην Κίνα έγιναν αλλαγές στους προορισμούς των εξαγωγών των κρατών μελών της ΕΕ

62 Η Κίνα (συμπεριλαμβανομένου του Χονγκ Κονγκ) ήταν ο κύριος προορισμός για την εξαγωγή πλαστικών αποβλήτων της ΕΕ πριν από το 2018, αντιπροσωπεύοντας το 77 % (2,4 εκατομμύρια τόνους) της συνολικής παραγωγής πλαστικών αποβλήτων από την ΕΕ το 2016. Τον Ιούλιο του 2017, η Κίνα ανακοίνωσε την απαγόρευση των εισαγωγών πλαστικών αποβλήτων, από την αρχή του 2018. Μετά την απαγόρευση αυτή, οι εξαγωγές στην Κίνα μειώθηκαν ραγδαία και το χαρτοφυλάκιο των χωρών προορισμού πλαστικών αποβλήτων από την ΕΕ άρχισε να διαφοροποιείται (βλέπε [γράφημα 15](#)). Μεταξύ των ετών 2016 και 2018, σημειώθηκαν σημαντικές αυξήσεις στις εισαγωγές πλαστικών υλών της ΕΕ σε άλλες ασιατικές χώρες: στην Ταϊλάνδη οκταπλασιάστηκαν, στην Τουρκία επταπλασιάστηκαν, στην Ταϊβάν πενταπλασιάστηκαν, ενώ στην Ινδονησία τριπλασιάστηκαν. Ως εκ τούτου, περισσότερες χώρες επέβαλαν επίσης περιορισμούς στις εισαγωγές πλαστικών αποβλήτων. Βάσει στοιχείων για το 2019, η Τουρκία και η Μαλαισία εμφανίζονται ως κύριοι ασιατικοί προορισμοί για εξαγωγές απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών.

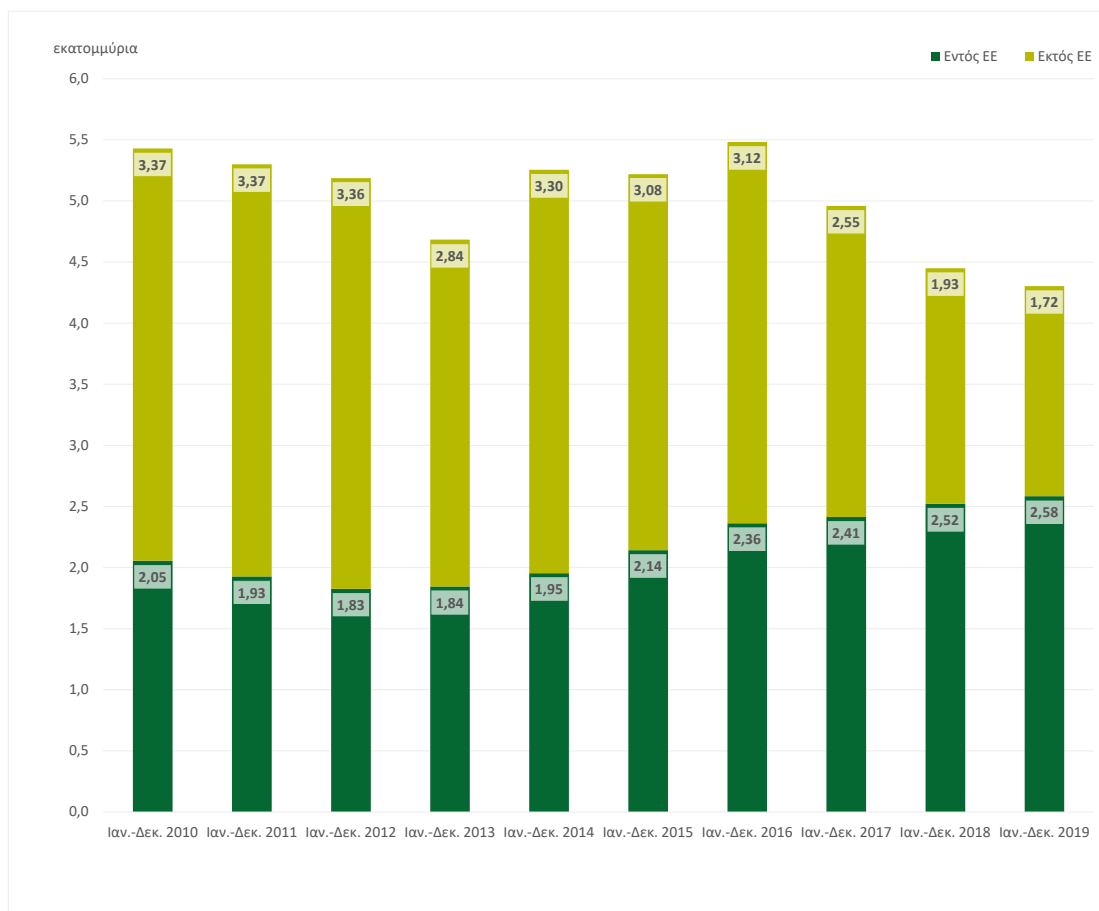
Γράφημα 15 – Κύριες χώρες προορισμού της Ασίας για τα πλαστικά απόβλητα της ΕΕ

Πηγή: ΕΕΣ βάσει στοιχείων της Eurostat από τη βάση δεδομένων Comext για τις διεθνείς εμπορευματικές συναλλαγές.

63 Η απαγόρευση της Κίνας επιτάχυνε επίσης την αύξηση των ενδοενοσιακών μετακινήσεων πλαστικών αποβλήτων (βλέπε [γράφημα 16](#)). Οι αλλαγές αυτές μπορεί να οφείλονται στο γεγονός ότι υπάρχει πρόσβαση για τα απόβλητα σε διαθέσιμες υποδομές εντός της ΕΕ (ικανότητα ανακύκλωσης, αποτέφρωσης και υγειονομικής ταφής) ή λόγω διαφορετικών οδών διαμετακόμισης για την εξαγωγή πλαστικών αποβλήτων εκτός της ΕΕ.

Γράφημα 16 – Εξέλιξη του ενδοενωσιακού και εξωενωσιακού εμπορίου πλαστικών αποβλήτων

Πηγή: ΕΕΣ βάσει στοιχείων της Eurostat από τη βάση δεδομένων Comext για τις διεθνείς εμπορευματικές συναλλαγές.

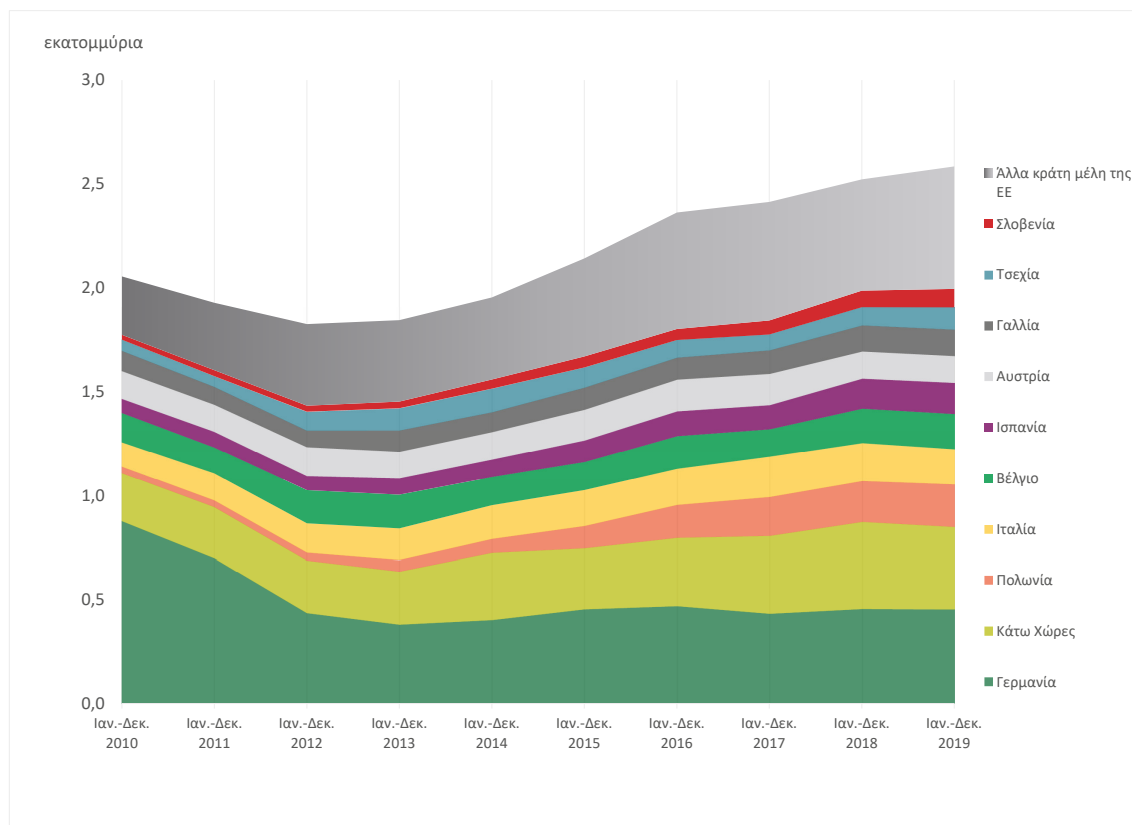
64 Σε ορισμένα κράτη μέλη παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση των εισαγωγών πλαστικών αποβλήτων μεταξύ του 2016 και του 2019. Η Σλοβενία σημείωσε αύξηση 68 %, η Πολωνία 30 %, η Τσεχία 26 %, η Ισπανία 25 % και οι Κάτω Χώρες και η Γαλλία περίπου 20 %. Στο [γράφημα 17](#) παρέχεται επισκόπηση των κυριότερων προορισμών πλαστικών αποβλήτων εντός της ΕΕ. Τα κράτη μέλη εισαγωγής μπορούν επίσης να λειτουργούν απλώς ως σημεία διαμετακόμισης (βλέπε περίπτωση Green Tuscany στο [πλαίσιο 3](#)).

65 Η πρόκληση που θέτει η απαγόρευση της Κίνας ασκεί αυξημένη πίεση στην ικανότητα των κρατών μελών να διαχειρίζονται τα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών τους. Η Επιτροπή εκτιμά ότι η ΕΕ διαθέτει εγκαταστάσεις για την ανακύκλωση του ημίσεος του συνόλου των πλαστικών αποβλήτων της⁵⁹.

⁵⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: «Staff Working Document Accompanying the 2018 Plastics Strategy».

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα για άλλες εγκαταστάσεις διαλογής, αποτέφρωσης και υγειονομικής ταφής πλαστικών αποβλήτων.

Γράφημα 17 – Βασικές χώρες προορισμού του ενδοενωσιακού εμπορίου πλαστικών αποβλήτων

Πηγή: ΕΕΣ βάσει στοιχείων της Eurostat από τη βάση δεδομένων Comext για τις διεθνείς εμπορευματικές συναλλαγές.

66 Προκειμένου όχι μόνο να διατηρηθεί το τρέχον ποσοστό ανακύκλωσης των πλαστικών συσκευασιών αλλά και να αυξηθεί για να επιτευχθούν οι νέες τιμές-στόχος, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αυξήσουν και να βελτιώσουν την ικανότητά τους για ανακύκλωση ώστε να καλύπτουν:

- ο τις ποσότητες των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών που θα υπόκεινται σε αυστηρότερους ελέγχους σύμφωνα με τη σύμβαση της Βασιλείας (βλέπε σημείο 56) και των οποίων, ως εκ τούτου, δεν θα είναι τόσο εύκολη η εξαγωγή, αν όχι αδύνατη, εκτός ΕΕ για ανακύκλωση·

- ο τις ποσότητες των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών που αναφέρονται επί του παρόντος ως ανακυκλωμένα αλλά θα επαναταξινομηθούν, εφόσον δεν έχουν ανακυκλωθεί μετά την αλλαγή των απαιτήσεων υποβολής στοιχείων·
- ο την απαιτούμενη αύξηση των ποσοτήτων των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών που ανακυκλώθηκαν για την επίτευξη των νομικά δεσμευτικών τιμών-στόχου του 2025 και του 2030.

Παράνομη διακίνηση απορριμμάτων από πλαστικές συσκευασίες: περιβαλλοντικό έγκλημα

67 Τα περιβαλλοντικά εγκλήματα είναι πράξεις που παραβιάζουν την περιβαλλοντική νομοθεσία και προκαλούν ή κινδυνεύουν να προκαλέσουν σημαντική βλάβη είτε στο περιβάλλον είτε στον άνθρωπο. Η ΕΕ ενέκρινε την οδηγία 2008/99/ΕΚ σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου, δυνάμει της οποίας τα κράτη μέλη πρέπει να αντιμετωπίζουν τα περιβαλλοντικά εγκλήματα ως ποινικά αδικήματα. Στους κύριους τομείς του περιβαλλοντικού εγκλήματος περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, η παράνομη αποστολή και η απόρριψη αποβλήτων.

Η παράνομη διάθεση πλαστικών αποβλήτων αποτελεί σοβαρό και σύνθετο έγκλημα

68 Το περιβαλλοντικό έγκλημα, περιλαμβανομένης της παράνομης αποστολής και της απόρριψης πλαστικών αποβλήτων, έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, στην άγρια ζωή και στην ανθρώπινη υγεία και προκαλεί σημαντικές οικονομικές ζημίες. Σε έκθεση της Επιτροπής του 2013 το συμπέρασμα ήταν ότι η παράνομη διάθεση αποβλήτων και οι ανεπαρκείς εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων είχαν εξαντλήσει το ενδεχόμενο οικονομικής ανάπτυξης και αποτελούσαν απειλή για το περιβάλλον⁶⁰. Η παράνομη διάθεση αποβλήτων συνδέεται με το οργανωμένο έγκλημα⁶¹ και τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και αποτελεί μία από τις πλέον προσοδοφόρες παράνομες αγορές στον κόσμο, στο ίδιο επίπεδο με την εμπορία ανθρώπων και το εμπόριο παράνομων ναρκωτικών και όπλων, λόγω του

⁶⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή: «Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ για τα απόβλητα», COM (2013) 6 final, 17 Ιανουαρίου 2013.

⁶¹ Έργο Waste force: «Waste Crime Alerts».

χαμηλού κινδύνου διώξεων και των χαμηλών προστίμων⁶². Στις αξιολογήσεις απειλών όσον αφορά το σοβαρό και οργανωμένο έγκλημα της Ευρωπόλ του 2013 και του 2017, ο συγκεκριμένος τύπος εγκλήματος επισημαίνεται ως σημαντική απειλή και βασικός τομέας εστίασης του έργου της Ευρωπόλ, το οποίο περιλαμβάνει τον συντονισμό των δράσεων των κρατών μελών (βλέπε [πλαίσιο 3](#)).

69 Σε έκθεση του Συμβουλίου για το περιβαλλοντικό έγκλημα⁶³ αναφέρεται ότι το τρέχον ποσοστό ανίχνευσης και δίωξης για εγκλήματα που σχετίζονται με τα απόβλητα είναι χαμηλό. Εκτιμάται ότι είναι πολύ χαμηλότερο⁶⁴ αν συγκριθεί με άλλες μορφές εγκληματικότητας, ενώ οι κυρώσεις δεν είναι αναλογικές και αποτρεπτικές, και ορισμένες φορές είναι χαμηλότερες από τα κέρδη από παράνομες δραστηριότητες⁶⁵. Η πολυπλοκότητα της αλυσίδας αποστολής αποβλήτων εκτός ΕΕ καθιστά δύσκολη τη δίωξη των εμπλεκόμενων μερών και την απόδειξη ότι γνώριζαν για την παράνομη διάθεση των αποβλήτων. Τα απόβλητα μπορεί να περάσουν από πολλά χέρια σε πολλές χώρες προτού διατεθούν παράνομα, ενώ ο πρώτος παράγοντας που κινεί τη ροή αποβλήτων διαθέτει έγγραφα που πιστοποιούν ότι τα πλαστικά απορρίμματα συσκευασίας ανακυκλώνονται. Στο [πλαίσιο 3](#) απεικονίζεται με γράφημα πλασματικό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο μπορεί να πραγματοποιηθεί η παράνομη διακίνηση απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών σε διεθνές επίπεδο, το οποίο συμπληρώνει την πραγματική υπόθεση «Green Tuscany» που αποκαλύφθηκε από την επιχείρηση της Ευρωπόλ.

⁶² «European Union Action to Fight Environmental Crime» (EFFACE): «[Crime and the EU. Synthesis of the Research Project Final synthesis Report of the Research Project](#)», Μάρτιος 2016.

⁶³ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης: « Τελική έκθεση για τον όγδοο γύρο αμοιβαίων αξιολογήσεων για το περιβαλλοντικό έγκλημα - Πληροφόρηση και συζήτηση στο Συμβούλιο», 15 Νοεμβρίου 2019.

⁶⁴ Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εισαγγελέων για το Περιβάλλον: «[Environmental prosecution report tackling environmental crime in Europe](#)», Μάρτιος 2017.

⁶⁵ Countering WEEE Illegal Trade Project: «[Summary Report](#)», 30 Αυγούστου 2015.

Πλαίσιο 3

Παράνομη διακίνηση απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών

Πλασματική παράνομη ροή αποβλήτων

Πηγή: ΕΕΣ.

Επιχείρηση «Green Tuscany»

Το 2019 συνελήφθησαν 96 άτομα στο πλαίσιο της επιχείρησης «Green Tuscany», μια συνεργασία μεταξύ των ιταλικών και σλοβενικών αρχών επιβολής του νόμου υπό τον συντονισμό της Ευρωπόλ. Τα 96 άτομα συμμετείχαν σε ομάδα οργανωμένου εγκλήματος, η οποία μετέφερε παράνομα πλαστικά απόβλητα από την Ιταλία στην Κίνα μέσω της Σλοβενίας. Οι σλοβενικές εταιρείες παρείχαν στις ιταλικές εταιρείες έγγραφα που πιστοποιούσαν ότι τα απόβλητα είχαν ανακυκλωθεί πριν από την αποστολή τους στην Κίνα. Κατά τη διάρκεια της επιχείρησης εντοπίστηκαν 560 αποστολές παράνομων αποβλήτων, συνολικής αξίας 8 εκατομμυρίων ευρώ.

Πηγή: Europol.

Τα πλαστικά απόβλητα είναι ένα από τα κύρια εμπορεύματα που μεταφέρονται παράνομα

70 Το 2011, το IMPEL, το δίκτυο των περιβαλλοντικών αρχών της ΕΕ για την εφαρμογή και την επιβολή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, εκτίμησε ότι τα παρανόμως διακινούμενα απόβλητα ανέρχονται περίπου στο 20 % όλων των μεταφορών αποβλήτων στην ΕΕ⁶⁶. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τελωνείων

⁶⁶ EnviCrimeNet: «Report on Environmental Crime», 27 Μαΐου 2016.

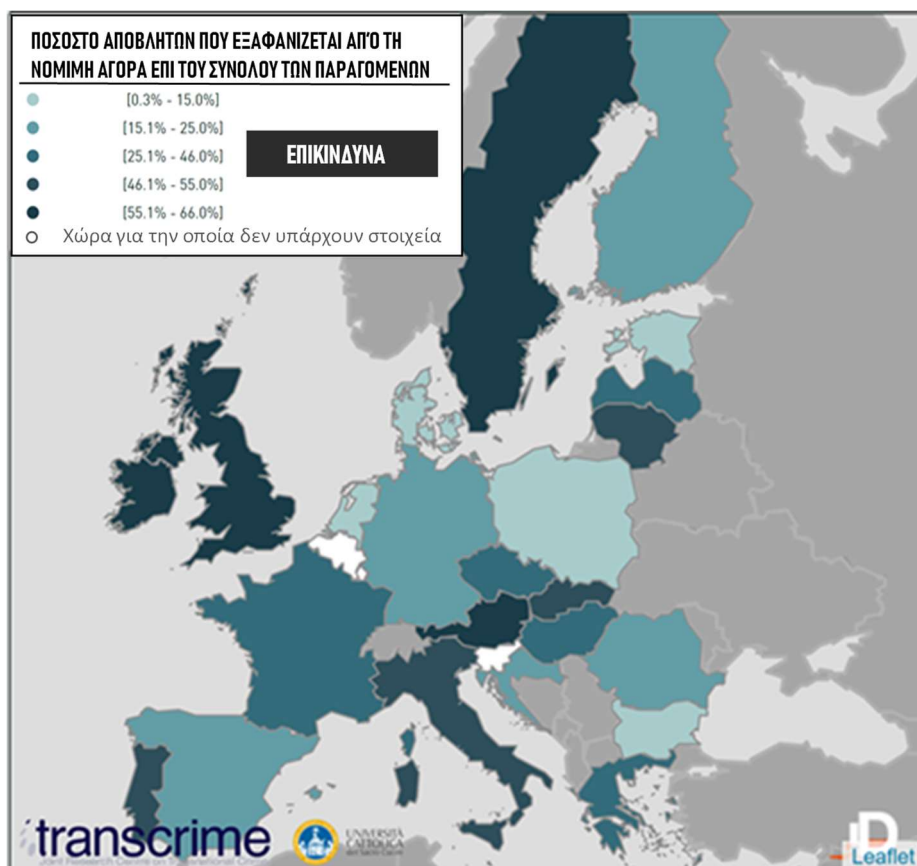
δρομολόγησε το 2009 την επιχείρηση «Demeter», μια κοινή παγκόσμια πρωτοβουλία με στόχο την παράνομη μεταφορά αποβλήτων, η οποία επαναλήφθηκε αρκετές φορές. Τα πρόσφατα αποτελέσματα⁶⁷ του έργου «Demeter» επιβεβαιώνουν ότι τα πλαστικά απόβλητα είναι ένα από τα κύρια είδη παράνομων μεταφορών αποβλήτων (παράλληλα με τα ΑΗΗΕ), που αποτελούν περίπου το 23 % των συνολικών κατασχθέντων εμπορευμάτων.

71 Το 2017, στο πλαίσιο του «Block Waste»⁶⁸, εκτιμήθηκε ότι κατά μέσο όρο το 13 % όλων των μη επικίνδυνων αποβλήτων εξαφανίζεται κάθε χρόνο από τη νόμιμη αγορά αποβλήτων της ΕΕ. Όσον αφορά τα επικίνδυνα απόβλητα, το ποσοστό αυτό ανέρχεται έως και στο 33 % (βλέπε [γράφημα 18](#) κατωτέρω με στοιχεία ανά κράτος μέλος). Τα περισσότερα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών θεωρούνταν μέχρι στιγμής μη επικίνδυνα για αποστολή. Με τις πρόσφατες αλλαγές στη σύμβαση της Βασιλείας, από το 2021 οι περισσότερες τρέχουσες αποστολές απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών θα μπορούσαν να εξομοιωθούν με επικίνδυνα απόβλητα. Ως εκ τούτου, θα υπόκεινται σε απαγόρευση εξαγωγών προς χώρες που δεν είναι μέλη του ΟΟΣΑ. Αυτό, σε συνδυασμό με την έλλειψη ικανότητας επεξεργασίας απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών εντός της ΕΕ, αυξάνει τον κίνδυνο παράνομης διάθεσης τόσο εντός των συνόρων της ΕΕ όσο και κατά την αποστολή τους σε τρίτες χώρες.

⁶⁷ Operation Demeter of 2019.

⁶⁸ Έργο Block Waste: «An exploratory estimate of the extent of illicit waste trafficking in the EU», 31 Οκτωβρίου 2017 (ερευνητικό έργο συγχρηματοδοτούμενο από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

Γράφημα 18 – Εκτιμώμενο μερίδιο των επικίνδυνων αποβλήτων που αφαιρέθηκαν από τη νόμιμη αγορά

© Block Waste έργο χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ.

Το νομικό πλαίσιο της ΕΕ για την αντιμετώπιση του εγκλήματος που σχετίζεται με τα απόβλητα χαρακτηρίζεται από ελλείψεις

72 Το 2008, ανταποκρινόμενη σε αυτό το διογκούμενο πρόβλημα, η ΕΕ ενέκρινε την οδηγία 2008/99/ΕΚ σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου. Δυνάμει της οδηγίας αυτής, τα κράτη μέλη οφείλουν να αντιμετωπίζουν ως αξιόποινες πράξεις δραστηριότητες που παραβιάζουν την περιβαλλοντική νομοθεσία της ΕΕ και να διασφαλίζουν ότι τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις. Οι δραστηριότητες αυτές περιλαμβάνουν τη συλλογή, τη μεταφορά (συμπεριλαμβανομένων των παράνομων αποστολών), την ανάκτηση και τη διάθεση των αποβλήτων που ενδέχεται να είναι επιβλαβή για το περιβάλλον ή τον άνθρωπο. Τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν να επιβάλλονται σε όλους τους φορείς κατά μήκος της αξιακής αλυσίδας: από την οντότητα που παράγει τα απόβλητα έως τους διανομείς, τους μεσίτες, τις μεταφορικές εταιρείες και τους φορείς εκμετάλλευσης στον προορισμό. Η εν λόγω οδηγία τελεί επί του παρόντος υπό επανεξέταση.

73 Σε έκθεση της δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος (EFFACE)⁶⁹ προσδιορίζεται σειρά προβλημάτων που περιορίζουν την αποτελεσματικότητα της οδηγίας για το περιβαλλοντικό έγκλημα και, κατά συνέπεια, την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της παράνομης διακίνησης απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών, ιδίως:

- ο έλλειψη στοιχείων σχετικά με μολυσμένες εγκαταστάσεις, καθώς και σχετικά με τα ποσοστά κυρώσεων και διώξεων
- ο δυσκολίες προσδιορισμού της συμπεριφοράς που στοιχειοθετεί περιβαλλοντικό έγκλημα λόγω νομικών αβεβαιοτήτων, όπως ο ορισμός των αποβλήτων έναντι των αποχαρκτηρισμένων αποβλήτων
- ο η αποτυχία των νομικών πράξεων της ΕΕ να θίξουν την αυξανόμενη συμμετοχή των οργανωμένων εγκληματικών ομάδων στο περιβαλλοντικό έγκλημα, η οποία στη συνέχεια συνδέεται με άλλα εγκλήματα όπως η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁷⁰ έχει έκτοτε επικαιροποιήσει τον ορισμό του κύριου εγκλήματος ώστε να συμπεριλαμβάνει το περιβαλλοντικό έγκλημα)
- ο απουσία εναρμονισμένων ενωσιακών κανόνων για τον συνδυασμό κυρώσεων (διοικητικές/ποινικές/αστικές)
- ο έλλειψη εξειδικευμένων αστυνομικών δυνάμεων, εισαγγελιών και δικαστών για τον χειρισμό του περιβαλλοντικού εγκλήματος.

⁶⁹ «European Union Action to Fight Environmental Crime» (EFFACE): «[Crime and the EU. Synthesis of the Research Project Final synthesis Report of the Research Project](#)», Μάρτιος 2016.

⁷⁰ Οδηγία (ΕΕ) 2018/1673 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου.

Επισκόπηση των ευκαιριών, των διαφορών, των προκλήσεων και των κινδύνων

74 Όλα τα κράτη μέλη έχουν αναφέρει επίτευξη του στόχου του 22,5 % για την ανακύκλωση πλαστικών συσκευασιών για το 2008. Οι διαφορές στις μεθόδους συλλογής και αναφοράς στοιχείων που επιτρέπονται από το νομικό πλαίσιο οδηγούν σε σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των αναφερόμενων επιπέδων ανακύκλωσης των κρατών μελών και παρακωλύουν την παροχή αξιόπιστων δεδομένων. Διαπιστώθηκαν σημαντικές ελλείψεις στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την επιβολή του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου που ισχύει για τα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών. Οι πλαστικές συσκευασίες παραμένουν το μόνο είδος πλαστικών αποβλήτων που καλύπτεται από δεσμευτικό στόχο ανακύκλωσης. Άλλοι τομείς που παράγουν πλαστικά απόβλητα, ακόμη και αν υπόκεινται σε ευρύτερους στόχους διαχείρισης αποβλήτων, δεν έχουν ακόμη αναπτύξει ειδικές στρατηγικές ή θέσει ειδικούς στόχους για τη διαχείριση των πλαστικών αποβλήτων. Η Επιτροπή θα επανεξετάσει τη νομοθεσία για τα απόβλητα σε ορισμένους από αυτούς τους τομείς (π.χ. αυτοκινητοβιομηχανία και κατασκευές) στο εγγύς μέλλον.

75 Η ΕΕ έχει θέσει στα κράτη μέλη της απαιτητικές τιμές-στόχο όσον αφορά την ανακύκλωση πλαστικών συσκευασιών για το 2025 (50 %) και το 2030 (55 %). Έχει επίσης ορίσει αυστηρότερους κανόνες μέτρησης των επιδόσεων στον τομέα της ανακύκλωσης σε ό,τι αφορά τα ποσοστά ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών των κρατών μελών. Με τον τρόπο αυτό θα αποτυπώνονται με μεγαλύτερη ακρίβεια τα πραγματικά ποσοστά ανακύκλωσης των πλαστικών συσκευασιών. Ωστόσο, το αναμενόμενο αποτέλεσμα είναι να μειωθεί το ποσοστό ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών της ΕΕ. Η Επιτροπή εκφράζει την ικανοποίησή της για την πιθανή βελτίωση της ακρίβειας των στοιχείων και τονίζει ότι όλα τα κράτη μέλη και οι οικονομικοί φορείς σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας πρέπει να αναλάβουν συντονισμένη δράση, προκειμένου η ΕΕ να διπλασιάσει σχεδόν την ποσότητα των απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών που θα ανακυκλώνει έως το 2030. Η επίτευξη αυτών των στόχων θα αποτελέσει σημαντικό βήμα προς την επίτευξη των στόχων της κυκλικής οικονομίας της ΕΕ, ενισχύοντας τη θέση της ΕΕ ως παγκόσμιου ηγέτη στον τομέα της ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών. Η παρούσα επισκόπηση υπογραμμίζει ορισμένες από τις ευκαιρίες, τα κενά, τις προκλήσεις και τους κινδύνους των δράσεων της ΕΕ για την αντιμετώπιση του ζητήματος των πλαστικών αποβλήτων.

Ευκαιρίες

76 Το σύστημα υποβολής στοιχείων της ΕΕ σχετικά με την ανακύκλωση πλαστικών συσκευασιών έχει ενισχυθεί και εναρμονιστεί, γεγονός που έχει τη δυνατότητα να ενισχύσει την εμπιστοσύνη στο σύστημα. Οι ενισχυμένοι κανόνες για τη χωριστή συλλογή και τη διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού θα πρέπει να οδηγήσουν στην αύξηση της ποσότητας και της ποιότητας των ανακυκλώσιμων υλικών. Η διαφοροποίηση των τελών στα προγράμματα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού προσφέρει μια ευκαιρία για προώθηση των ανακυκλώσιμων συσκευασιών, ενισχύοντας έτσι ένα από τα κύρια εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα κράτη μέλη για την επίτευξη των νέων τιμών-στόχου και στέλνοντας σαφές μήνυμα στην αγορά για προώθηση της ανακυκλωσιμότητας. Οι δυνητικές νέες ενισχυμένες και εφαρμοστέες βασικές απαιτήσεις θα μπορούσαν να επιτύχουν τον καλύτερο σχεδιασμό των συσκευασιών με γνώμονα την ανακυκλωσιμότητα και να παράσχουν κίνητρα για την ακόμη μεγαλύτερο άνοδο στην ιεράρχηση των αποβλήτων μέσω της παροχής κινήτρων για επαναχρησιμοποίηση. Η χρηματοδότηση της έρευνας από την ΕΕ μπορεί να στηρίξει όλες αυτές τις προσπάθειες. Η περαιτέρω ανάπτυξη της βιομηχανίας ανακύκλωσης και η προσαρμογή της αγοράς σε αυστηρότερες αρχές της κυκλικότητας, ιδίως με την ενσωμάτωση ανακυκλωμένων πλαστικών σε νέα προϊόντα, θα μπορούσαν να οδηγήσουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας και να δημιουργήσουν ένα πλεονέκτημα πρωτοπορίας για τις εταιρείες της ΕΕ σε ορισμένους τομείς.

Διαφορές

77 Τα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών αντιπροσωπεύουν τη μεγαλύτερη μεμονωμένη ροή πλαστικών αποβλήτων (61 % του συνόλου των πλαστικών αποβλήτων) και καλύπτονται από φιλόδοξους ενωσιακούς στόχους ανακύκλωσης πλαστικού. Καμία από τις άλλες κύριες ροές πλαστικών αποβλήτων (γεωργία, κατασκευές, ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός και αυτοκινητοβιομηχανία), οι οποίες από κοινού παράγουν το 22 % των πλαστικών αποβλήτων στην ΕΕ, δεν έχουν θέσει ανάλογους στόχους για τη διαχείριση των πλαστικών αποβλήτων τους. Το ενισχυμένο και αυστηρότερο σύστημα υποβολής στοιχείων της ΕΕ για την ανακύκλωση πλαστικών συσκευασιών αναμένεται να οδηγήσει σε διόρθωση προς τα κάτω του ποσοστού ανακύκλωσης των πλαστικών συσκευασιών που έχει αναφερθεί από την ΕΕ, από 41 % (2017) σε ποσοστά χαμηλά της τάξης του 32-29 %. Τα νέα αυτά στοιχεία υπογραμμίζουν τη σημαντική διαφορά μεταξύ του τρέχοντος επιπέδου ανακύκλωσης της ΕΕ και της τιμής-στόχου για το 2025 (50 %).

Προκλήσεις

78 Η σημαντική αύξηση του μέσου ποσοστού ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών της ΕΕ κατά την επόμενη δεκαετία, σε συνδυασμό με την ανάγκη να βελτιωθεί η χρήση ανακυκλωμένων υλικών σε νέα προϊόντα, αποτελεί σαφώς μια πρόκληση. Θα αποτελέσει ακόμη μεγαλύτερη πρόκληση για τα κράτη μέλη που σήμερα υπολείπονται του μέσου όρου του ποσοστού ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών της ΕΕ (βλέπε [γράφημα 7](#)). Η πρόκληση της αύξησης της ικανότητας ανακύκλωσης στην Ευρώπη επιτείνεται ακόμη περισσότερο με την έναρξη ισχύος της νέας σύμβασης της Βασιλείας το 2021. Με τον τρόπο αυτό οι εξαγωγές απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών σε τρίτες χώρες, οι οποίες αντιπροσώπευαν το ένα τρίτο του αναφερόμενου ποσοστού ανακύκλωσης απορριμμάτων πλαστικών συσκευασιών της ΕΕ το 2017, θα καταστούν δυσκολότερες και θα ασκηθεί μεγαλύτερη πίεση στην ικανότητα ανακύκλωσης της ΕΕ.

Κίνδυνοι

79 Δεδομένων των προκλήσεων και των διαφορών που περιγράφονται ανωτέρω, υπάρχει κίνδυνος ορισμένα κράτη μέλη να μην επιτύχουν τις νέες τιμές-στόχο της ΕΕ για την ανακύκλωση πλαστικών συσκευασιών, θέτοντας σε κίνδυνο την επίτευξη του συνολικού στόχου της ΕΕ. Η αναμενόμενη αύξηση της πίεσης στην ικανότητα ανακύκλωσης πλαστικού της ΕΕ θα συμπέσει με την ενδεχόμενη μείωση των μεταφορών αποβλήτων εκτός της ΕΕ, που αποτελεί σημαντική διέξοδο για τις πλεονάζουσες ποσότητες πλαστικών αποβλήτων. Οι κίνδυνοι αυτοί οδηγούν στην αύξηση των των εγκλημάτων που διαπράττονται με αντικείμενο τα απόβλητα και σε παράνομες αποστολές εκτός ΕΕ, οι οποίες επιτείνονται από αδυναμίες στο ισχύον νομικό πλαίσιο της ΕΕ για την προστασία του περιβάλλοντος μέσω του ποινικού δικαίου.

80 Η φιλοδοξία της ΕΕ να βελτιώσει την ανακύκλωση των πλαστικών συσκευασιών της αντανακλά το μέγεθος της περιβαλλοντικής πρόκλησης που συνιστούν τα πλαστικά. Η νέα νομοθεσία και οι νέοι στόχοι για τα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών αποτελούν ένδειξη της δέσμευσης της ΕΕ και των κρατών μελών να διαθέσουν, ενίοτε σημαντικούς, πόρους για την αντιμετώπιση του ζητήματος των πλαστικών αποβλήτων. Για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτείται συντονισμένη δράση από όλους τους παράγοντες κατά μήκος της αλυσίδας αξίας.

Η παρούσα επισκόπηση εγκρίθηκε από το Τμήμα Ι, του οποίου προεδρεύει ο Samo Jereb, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 9ης Σεπτεμβρίου 2020.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Klaus-Heiner LEHNE

Πρόεδρος

Ακρωνύμια και συντομογραφίες

ΑΗΗΕ Απόβλητα ηλεκτρονικού και ηλεκτρικού εξοπλισμού

ΔΕΠ: Διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού

ΟΗΕ: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΟΟΣΑ: Οργανισμός Οικονομικής Ανάπτυξης και Συνεργασίας

CEAP: Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία (Circular Economy Action Plan)

CEN: Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης

EFFACE: Δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος –ερευνητικό έργο για το περιβαλλοντικό έγκλημα

IMPEL: Δίκτυο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εφαρμογή και την επιβολή του δικαίου του περιβάλλοντος

PET: Τερεφθαλικό πολυαιθυλένιο

Γλωσσάριο

Ανάκτηση: Κάθε δραστηριότητα που απαριθμείται στο παράρτημα IIΒ της οδηγίας για τα απόβλητα (74/442/ΕΟΚ). Πρόκειται για έναν ευρύ ορισμό που περιλαμβάνει 13 διαφορετικές δραστηριότητες, ιδίως την ανακύκλωση/ ποιοτική αποκατάσταση μετάλλων και την αναγέννηση οξέων ή βάσεων.

Ανάλυση κύκλου ζωής: Μεθοδολογία για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που σχετίζονται με όλα τα στάδια του κύκλου ζωής ενός εμπορικού προϊόντος, μιας διαδικασίας ή μιας υπηρεσίας.

Απόβλητα που περιέχονται στους πράσινους καταλόγους: Για τον κανονισμό της ΕΕ για τις μεταφορές αποβλήτων, τα απόβλητα που περιέχονται στους πράσινους καταλόγους είναι εκείνα που απαριθμούνται στα παραρτήματα III, IIIΑ και IIIΒ του κανονισμού. Τα απόβλητα αυτά, κατ' αρχήν, δεν απαιτούν προηγούμενη συγκατάθεση των εμπλεκόμενων χωρών για τη μεταφορά τους.

Αποχαρακτηρισμός αποβλήτων: Σύμφωνα με την οδηγία πλαίσιο για τα απόβλητα 2008/98/ΕΚ, ορισμένα προσδιορισμένα απόβλητα παύουν να αποτελούν απόβλητα μόλις υποβληθούν σε διαδικασία ανάκτησης (συμπεριλαμβανομένης της ανακύκλωσης) και πληρούν ειδικά κριτήρια που καθορίζει η Επιτροπή για συγκεκριμένα υλικά.

Αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»: Η ιδέα ότι το πρόσωπο ή η οργάνωση που προκαλεί ρύπανση θα πρέπει να πληρώνει για την αποκατάσταση των ζημιών που προκαλεί.

Διευρυμένη ευθύνη του παραγωγού: Σύμφωνα με την έννοια αυτή, οι εταιρείες που παράγουν ένα προϊόν είναι επίσης υπεύθυνες για τη διαχείρισή του στο τέλος του κύκλου ζωής τους και μόλις αυτό μετατραπεί σε απόβλητο.

Ειδοποιήσεις στον τομέα του εγκλήματος σχετικά με τα απόβλητα: Το έργο «Waste force» δημοσιεύει τακτικά εκθέσεις που αναλύουν εγκλήματα σχετικά με τα απόβλητα που καλύπτονται από τα μέσα ενημέρωσης. Τα εγκλήματα σχετικά με τα πλαστικά απόβλητα είναι ένας από τους κύριους τύπους εγκλημάτων που εντοπίζονται. Στις ειδοποιήσεις αναφέρεται επίσης η συμμετοχή ομάδων οργανωμένου εγκλήματος.

Έκπλυμα: Υγρό που έχει διαλυμένες ή συμπαρασυρόμενες βλαβερές για το περιβάλλον ουσίες οι οποίες, στη συνέχεια, μπορούν να εισέλθουν στο περιβάλλον. Χρησιμοποιείται συνήθως στο πλαίσιο της υγειονομικής ταφής βιολογικών ή βιομηχανικών αποβλήτων.

Επαναχρησιμοποίηση (οχημάτων): Οποιαδήποτε εργασία μέσω της οποίας κατασκευαστικά στοιχεία των οχημάτων στο τέλος του κύκλου ζωής τους χρησιμοποιούνται για τον ίδιο σκοπό για τον οποίο είχαν αρχικά σχεδιαστεί (οδηγία για τα οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους, άρθρο 2, παράγραφος 6).

Επικίνδυνα απόβλητα: Απόβλητα που έχουν σημαντικές ή δυνητικές απειλές για τη δημόσια υγεία ή το περιβάλλον. Δεν μπορεί να διατεθεί με κοινά μέσα όπως τα άλλα υποπροϊόντα της καθημερινής μας ζωής.

Οικολογική διαφοροποίηση: Η διαδικασία με την οποία η χρηματοδοτική συνεισφορά που καταβάλλει ο παραγωγός συσκευασιών σε ένα σύστημα διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού ποικίλλει για τα προϊόντα ή τις ομάδες προϊόντων βάσει παραγόντων όπως η ανακυκλωσιμότητα, η δυνατότητα επαναχρησιμοποίησης και η παρουσία επικίνδυνων ουσιών.

Περιβαλλοντικό έγκλημα: Η εν λόγω κατηγορία εγκλημάτων περιλαμβάνει την παράνομη μεταφορά και απόρριψη αποβλήτων, την παράνομη εκπομπή ή απόρριψη ουσιών στον αέρα, το νερό ή το έδαφος, την παράνομη εμπορία άγριων ειδών και το παράνομο εμπόριο ουσιών που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος.

Πλαστικές ύλες: Ευρύ φάσμα συνθετικών ή ημισυνθετικών οργανικών ενώσεων που είναι ελατές και μπορούν, επομένως, να συγχωνευθούν με στερεά αντικείμενα. Οι πλαστικές ύλες είναι συνήθως οργανικά πολυμερή υψηλής μοριακής μάζας και συχνά περιέχουν άλλες ουσίες (πρόσθετα). Είναι συνήθως συνθετικές και προέρχονται κατά κύριο λόγο από πετροχημικά προϊόντα. Ωστόσο, πολλές παραλλαγές αποτελούνται από ανανεώσιμα υλικά, όπως το πολυγαλακτικό οξύ από καλαμπόκι ή κυτταρινικές ύλες από χνούδι σπόρων βαμβακιού.

Πολυμερές: Μόριο του οποίου η δομή αποτελείται από πολλαπλές επαναλαμβανόμενες μονάδες, από τις οποίες προέρχεται ένα χαρακτηριστικό με υψηλή σχετική μοριακή μάζα και συνοδευτικές ιδιότητες (π.χ. ελαστικότητα και ιξωδοελαστικότητα).

Πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον: Ένα γενικό πολυετές πλαίσιο πολιτικής για την περιβαλλοντική πολιτική της ΕΕ. Στο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον καθορίζονται οι σημαντικότεροι μεσοπρόθεσμοι και μακροπρόθεσμοι περιβαλλοντικοί στόχοι και χαράσσεται μια βασική στρατηγική, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, συγκεκριμένων μέτρων.

Σύμβαση της Βασιλείας για τον έλεγχο των διασυνοριακών κινήσεων επικίνδυνων αποβλήτων και της επεξεργασίας τους (σύμβαση της Βασιλείας): Πολυμερές περιβαλλοντική συμφωνία για την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος από τις δυσμενείς επιπτώσεις της παραγωγής, της διασυνοριακής

διακίνησης και της διαχείρισης επικίνδυνων αποβλήτων και άλλων αποβλήτων. Σύμφωνα με τη σύμβαση, απαγορεύονται οι εξαγωγές επικίνδυνων αποβλήτων προς χώρες που δεν είναι μέλη του ΟΟΣΑ και ορισμένων άλλων «αποβλήτων που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή» (ιδίως τα οικιακά απόβλητα και, από το 2021, τα πλαστικά απόβλητα που είναι δύσκολο να ανακυκλωθούν). Η εξαγωγή άλλων αποβλήτων σε χώρες που δεν είναι μέλη του ΟΟΣΑ επιτρέπεται μόνο υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, συμπεριλαμβανομένης της απαίτησης προηγούμενης συγκατάθεσης από τις χώρες προορισμού και διέλευσης.

Σύστημα ανταποδοτικής ανακύκλωσης: Συμπληρωματικό τέλος επί του προϊόντος κατά την αγορά του και έκπτωση κατά την επιστροφή του. Το σύστημα αυτό στόχο έχει να περιορίσει τη ρύπανση διαφόρων ειδών δημιουργώντας κίνητρο για την επιστροφή των προϊόντων.

Τερεφθαλικό πολυαιθυλένιο (PET): Η συνηθέστερη θερμοπλαστική μεμβράνη πολυμερούς της οικογένειας πολυεστέρων που χρησιμοποιείται σε ίνες για είδη ένδυσης και σε δοχεία για υγρά και τρόφιμα.

Χημική ανακύκλωση: Όρος που χρησιμοποιείται για την περιγραφή καινοτόμων τεχνολογιών μέσω των οποίων τα απόβλητα πλαστικών μετά την κατανάλωση μετατρέπονται σε χημικές ουσίες, ώστε να χρησιμοποιηθούν ως πρώτες ύλες που μπορούν να παράγουν «παρθένα» πολυμερή δημιουργήσουν νέων προϊόντων από πλαστικό.

Κλιμάκιο του ΕΕΣ

Επισκόπηση του ΕΕΣ – Μέτρα της ΕΕ για την αντιμετώπιση του προβλήματος των πλαστικών αποβλήτων

Η παρούσα επισκόπηση εγκρίθηκε από το Τμήμα Ελέγχου Ι, «Βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων», του οποίου προεδρεύει ο Samo Jereb, Μέλος του ΕΕΣ. Ο Samo Jereb ήταν επίσης επικεφαλής του ελέγχου, συνεπικουρούμενος από τις Kathrine Henderson, προϊσταμένη του ιδιαίτερου γραφείου του, και Jerneja Vrabčič, σύμβουλο στο ιδιαίτερο γραφείο του, τους Michael Bain, ανώτερο διοικητικό στέλεχος, Nicholas Edwards, υπεύθυνο έργου, Lucia Rožca, αναπληρώτρια υπεύθυνη έργου, Joanna Kokot, Paolo Braz και Marika Meisenzahl, ελεγκτές.

Λόγω της πανδημίας της COVID-19 και των αυστηρών συνθηκών περιορισμού, δεν ήταν δυνατή η φωτογράφιση του κλιμακίου ελέγχου.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2020.

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) εφαρμόζεται δυνάμει της [απόφασης αριθ. 6-2019 του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου](#) για την πολιτική ανοικτών δεδομένων και την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά (π.χ. σε χωριστές ανακοινώσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας), το περιεχόμενο του ΕΕΣ που ανήκει στην ΕΕ παραχωρείται βάσει της άδειας [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Αυτό σημαίνει ότι επιτρέπεται η περαιτέρω χρήση, υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές. Απαγορεύεται η διαστρέβλωση του αρχικού νοήματος ή μηνύματος των εγγράφων από τον περαιτέρω χρήστη. Το ΕΕΣ δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο αναφέρεται σε ταυτοποιήσιμα φυσικά πρόσωπα, π.χ. φωτογραφίες υπαλλήλων του ΕΕΣ, ή περιλαμβάνει έργα τρίτων, υποχρεούστε να μεριμνήσετε για την απόκτηση των αναγκαίων δικαιωμάτων. Όταν λαμβάνεται έγκριση, η έγκριση αυτή ακυρώνει την ανωτέρω γενική έγκριση και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στη χρήση.

Για τη χρήση ή την αναπαραγωγή περιεχομένου που δεν ανήκει στην ΕΕ, μπορεί να χρειάζεται να ζητήσετε άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων.

Γράφημα 5: © ΟΟΣΑ, 2018.

Γράφημα 18: © Block Waste, έργο χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ.

Το λογισμικό ή τα έγγραφα που καλύπτονται από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα καταχωρισμένα σχέδια, οι λογότυποι και οι επωνυμίες/ονομασίες, εξαιρούνται από την πολιτική του ΕΕΣ για την περαιτέρω χρήση και δεν σας παρέχεται σχετική άδεια.

Η «οικογένεια» των ιστοτόπων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στον τομέα [europa.eu](#), παρέχει συνδέσμους προς ιστοτόπους τρίτων. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ δεν τους ελέγχει, σας συνιστούμε να εξετάζετε τις πολιτικές τους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Χρήση του λογοτύπου του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου

Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογοτύπου του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οργάνου.

Η παρούσα επισκόπηση εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο αντιμετώπισε η ΕΕ το διογκούμενο πρόβλημα των πλαστικών αποβλήτων, με έμφαση στα απορρίμματα πλαστικών συσκευασιών. Στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για τις πλαστικές ύλες του 2018 προτείνονται μέτρα για τη βελτίωση της ανακυκλωσιμότητας, της συλλογής, της διαλογής, της ανακύκλωσης και του ανακυκλωμένου περιεχομένου των πλαστικών προϊόντων. Η αναθεωρημένη οδηγία για τις συσκευασίες και τα απορρίμματα συσκευασίας θέτει νέους στόχους ανακύκλωσης των πλαστικών συσκευασιών για το 2025 (50 %) και για το 2030 (55 %). Οι νέοι αυστηρότεροι κανόνες υποβολής στοιχείων ενδέχεται να οδηγήσουν σε μείωση του μέσου ποσοστού ανακύκλωσης πλαστικών συσκευασιών που αναφέρει η ΕΕ. Ακόμη και για τις πλαστικές συσκευασίες, που αποτελούν το πλέον ανεπτυγμένο σκέλος της στρατηγικής για τις πλαστικές ύλες, θα απαιτηθεί συντονισμένη δράση από τα ενδιαφερόμενα μέρη σε επίπεδο ΕΕ και κράτους μέλους για να γεφυρωθεί το σημαντικό χάσμα μεταξύ του σημερινού ποσοστού ανακύκλωσης και του ποσοστού που πρέπει να επιτευχθεί εντός μόλις μίας πενταετίας ή δεκαετίας.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: eca.europa.eu/el/Pages/ContactForm.aspx
Ιστότοπος: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ